

E22N036
Ej.1

Incipiunt subtilissime ac utilissime disceptationes et allegationes reuerendi domini Nicolai abbatis scilicet utriusque iuris interpretis ac per omne eum iuris monarche senis et alibi per eum accuratissime disputate.

Discopus et qui

da rector curatus priensis per Romanorum pontificem eorum prelatibus nulla rationabili causa priuati ad futurum concilium appellauerunt congregato concilio et in disputatione posito an prefata appellatio esset admittere. Priores seculares et plati inferiores episcopi ac clerici sine prelatibus episcopis reluctati

tibus concilio interesse conabatur. deponitur iterum romanus pontifex predictus episcopus et rector priensis die persoluerunt extremum de quorum prelatibus ante creationem romani pontificis aliquandiu delata: puidet concilium quibusdam optimis meritis et tandem romanum pontificem cardinalibus contradicentibus elegit. Ex predicto themate quinqz subtilissima et pulcherrima eliciuntur dubia.

Primum nunquid dicta priuatio ualeat.

Secundum an prefata appellatio debuerit per concilium admitti.

Tertium si principes seculares et prelati inferiores episcopi ac alii clerici sine prelatibus concilio generali interesse debeant.

Quartum utrum dicta prouiso de prelatibus tunc uacantibus romano pontifice nondum creato facta de iure teneant.

Quinum nunquid predicto casu poterit concilium reluctanti car

dinalibus ad romani pontificis electionem procedere.

Venio iuxta ordinem ad primum ad cuius partes affirmatiuam probanda primo adduco sex motus principalia.

Primus sic. papa huius prelatum in beneficiis plenitudine potestatis ratione cuius potest supra omne ius dispensare etiam si sit depositio concilii generalis ut clare probatur in c. proposuit. iuncto c. ii. de coe. preb. ubi dicitur textus papa posse ex plenitudine potestatis inuestire de uacantibus beneficiis hoc sit prohibitus in concilio lateranensi. de quo in dicto c. ii. hoc idem probatur in c. ii. de preben. li. vi. ubi dicitur papa non solum posse conferre beneficia cum uacant sed etiam dare ius ad uacaturam. et uide gl. notabile in c. ubi periculum. de elec. li. vi. que dicit papa posse de plenitudine potestatis reuocare constitutionem totius concilii. Et ratio eorum potest colligi ex c. significasti. de elec. ubi dicitur quod concilia non possunt prefigere legem romane ecclesie cum omnia concilia per romane ecclesie auctoritatem facta sunt et robur acceperunt. Et in eorum statutis patenter romana excipitur auctoritas. Et est ratio quia ipsi petro et per eum omnibus successoribus data fuit plena potestas ligandi et soluendi dicente domino. quodcumque ligaueris super terra ligatum erit et in celis. et habetur etiam originaliter. Matthei. xvi. et transumptiue. xliii. q. i. quodcumque. xxi. di. in nouo. et xliii. dist. ita dicitur cum similibus. Et cum diceret quodcumque nihil excipit. de ma. et ob. solite. xix. dist. si romanorum. et cum ipse non distinguit nec nos eius potestate debemus distinguere. xxi. q. i. q. si dormierit. Anno. in c. quanto. de consue. exponit illa uerba domini. quodcumque ligaueris etc. per constitutiones et precepta. ei enim in omnibus obediendum est in spiritualibus et in his que ad animam spectant nisi fiant contra fidem uel specialiter prohibita. hinc Anno. in c. q. super his. de uoto dicit quod per illa uerba generalia quodcumque etc. et per illa pasce oues meas. Jo. xli. et transumptiue in d. c. significasti. recipit petrus et eius successores potestatem non solum super fidelibus sed etiam super infidelibus. iuxta uerbum dicitur. unum de esse ouile et unus pastor. et alibi quantum ad materiam belissime inquit quod si papa aliquis precepit iniustum cum non habeat superiorem coram quo agi potest obediendum est sibi. sed in spiritualibus et ecclesiasticis personis preceptum facit quia nemini licet de eius factis iudicare. gl. di. si papa. nisi mandatum pape heresim contineat uel nisi ex precepto iniusto presumatur uehementer perturbatus status ecclesie uel etiam multa mala futura essent quia tunc peccaret obediendo cum debeat futura mala precauere non inuare. Si autem precipiat iniustum laico qui non est iurisdictionis sue nec ratione persone nec cause nec alias dicit se non uidere si tamen eum excommunicet de excommunicationem seruare quia cum in potestate pape sit ecclesia militans ad eius mandatum debet sacramenta ministrari nullus contra eius mandatum debet se eis immiscere. quod est ualde notandum maxime in hoc ultimo dicit quod ecclesia militans est in potestate pape et quod etiam respectu iniusti precepti deficit superior ad quem habeatur recursus. Ad idem aliud pulcherrimum dictum Anno. in c. cum ad monasterium. de sta. regu. ubi dicit quosdam dicere et forte non male finem eum quia licet in his que

sunt contra notum tacitum uel expressum et in aliis que sunt contra euangelium non proest pape dispensatio nisi ex causa fiat. et idem forte intelligendum est finem eum si dispense in his que sunt contra generale statutum ecclesie non tamen hoc uerum est in his dispensationibus que sunt contra ius posituum tunc sicut apparet in statutis que facta sunt super ordinibus faciendis uel in tristicis ipsorum et quod quis non potest habere duas curas. In his enim dispensationibus sufficit sola uoluntas pape etiam sine causa. probatur hac ratione sicut enim ex sola uoluntate potest constitutionem relaxare quia eius est destruere cuius est condere. et princeps non ligatur legibus. l. digna uox. C. de legibus. Postea uero bellissimum uerbum inquit in c. quanto. de transla. prela. uidelicet quod dei et pape idem est consistorium. ar. in c. ii. et iii. de transla. pre. et c. romana. d. appell. li. vi. Ideo bene dici potest de iure papa quasi omnia posse ut deum. excepto peccato. de pe. di. ii. charitas. Specu. in materia late loquitur in s. nunc ostendendum. uer. lx. in t. de le. ubi dicit quod papa est petri successor et uicarius iesu christi nec non puri hominis sed ueri dei gerens in terris. ut in prealleg. c. ii. et iii. unde et omnia regit et disponit et iudicat prout sibi placet. ix. q. iii. cuncta per mundum. et in c. per principales. licet et quilibet episcopus sit quo ad quedam uicarius iesu christi. xliii. q. v. c. mulierem. et de sacra unctione. c. unico. uer. ad exhibendum. habet etiam papa plenitudinem potestatis ad quam uocatus est. Alii uero in parte sollicitudinis sunt uocati. de usu pal. ad honorem. et dicto. c. decreto. ii. q. vi. dicitur modo contra fidem non ueniat in omnibus et per omnia potest dicere et facere quicquid placet auferendo etiam ius suum cui uult quod non est qui ei dicat cur ita facis. xix. dist. in memoriam. nam apud eum est pro ratione uoluntas. et quod ei placet legis habet uigorem. isti. de iure na. s. sed quod principi potest etiam ius tollere omni no et de iure supra ius dispensare.

Tertius non habet superiorem de elec. licet et ipse super omnes est nec potest ab aliquo iudicari. xxi. di. in nouo. et c. nunc autem. ix. q. iii. c. et per mundum. et c. nunc uero. et se. ii. q. v. audit.

Atem huius celeste arbitrium. C. de sum. trini. li. i.

Atem ei iura celestis et terrestres imperii a deo concessa sunt. xxi. di. c. i. hec sunt dicta Spe. in loco preallegato. et per hoc dicit Jo. an. in addi. in prealle. s. nunc ostendendum. uer. lvi. q. etiam sine causa potest papa aliquem suo iure priuare. Bal. uero uidetur hoc expressum se decidere in l. repeti. C. de preci. impera. offe. ubi tractans de potestate pape quo ad propositum inquit quod omnia beneficia mundi sunt obedientialia et manualia respectu papalis potestatis. et ideo potest secundum eum pro libito uoluntatis transferre episcopum de suo episcopatu ad alium episcopatum et tunc si procedit prouidendo non cogitur prouisus transire: quod presumitur factum eius fauore. aut procedit iubendo et cogitur transire quod presumitur factum fauore ecclesie. allegat. viii. q. i. omnes.

Ad propositum predicta reducendo cum episcopatum habuit iste prius episcopus auctoritate pape uel eius constitutione ut clare colligitur ex his que leguntur et not. in c. i. et ii. xliii. di. et xlv. di. c. olim. potuit etiam sine causa eo priuari per papam. Et idem fortius est dicendum papa nunc est ipse uicarius ut probatur in c. firmiter. uer. una est. de sum. tri. et in c. nouacius. vii. q. i. et c. loquitur. et prouidenda. xliii. q. i. et in canticis canticorum. vi. c. dicitur in persona christi de ecclesia. una est columba mea perfecta. et habetur transumptiue in dicto. c. loquitur. et apostolus ad ephesios. iiii. c. unum corpus: unus spiritus unus dominus extra rectores curatum. ar. xliii. q. i. c. i. Nam tituli beneficiales non sunt de iure diuino. sed positio in dicto. c. i. et xliii. di. c. i. et ii. lxx. di. in illis. et lxxvi. di. c. i. no. per Anno. et alios in c. nisi cum pridem. de renunti. et in c. i. de symo. et presupposito quod iniuste faceret tamen est ei parendum ex quo non est contra fidem et dei preceptum quodcumque preceptum videatur dictum et patet per predicta. et patet in c. in memoria. xix. dist. **S**ecundo principaliter probatur per textum maxime iuncta glo. in c. a nobis. de deci. ubi patet quod sedes apostolica potest aliquem eximere a restitutione decimarum et tamen decime debentur de iure diuino. de deci. tua nobis. et ut ibi dicit glo. contra ius naturale dispensare potest papa remittendo decimas alicui specialiter hoc non potest in totum illud ius decimandi tollere. quia tunc esset tollere ius diuini quod papa tenetur usque ad sanguinem et animarum defensare. xxv. q. i. sunt quidam. **E**idem etiam in simili quod licet dictum sit de iure diuino. In ore quorum uel trium etc. tamen papa et impator ex multis causis quorum uel trium etc. maiorem numerum quandoque minorem. de conse. di. iiii. par. uulua. et c. cum itaqz. ii. q. iiii. p. ful. C. de testi. si unus. et l. si. C. de cler. cum aliis no. in c. uniuersis. de testi. Presupposito ergo quod beplature competant istis de iure diuino tamen habito respectu quod non omnes prelatos uult remouere sed tantum aliquos debet hoc sibi competere ex plenitudine potestatis. et per hoc uidetur glo. expressa.

in. e. per principalem. ix. q. iii. que bicit papam posse beponere unū episcopū sed non omnes quia sic universalem ecclesiā perturbaret et nota hanc ultimam rationem. **T**ertio videmus papam posse in uno episcopatu ponere duos episcopos ut in. c. non autē. vii. q. i. ubi hoc fuit gestum in persona Augustini qui non succedit sed accessit Valerio ad hunc vicem nec fuit deputatus simplex coadjutor sed verus episcopus ut ibi legitur et notatur. **T**ertio si duos episcopos cōcedit unū episcopū ita ut sit episcopus utriusq. ut in. c. relatio. xxi. q. i. quandoq. vnit duos episcopos et quandoq. dividit unū in plures ut in. c. et temporis. xvi. q. i. et in. c. sicut uni re. de exco. prelati. et non potest facere contra statutum et ordinati onem concilij et beati petri apostoli qui precipit ut singulis ciuitatibus singuli et non plures episcopi ponerentur: ut narrat beatus Clemens in. c. in illis. lxxv. dist. et Avacletus papa in. c. se. et pro hoc aucto. beati Gregorij in. c. singula. lxxix. dist. ubi dicit q. si ent medicorum est in humano corpore ut alterum membrū alterius fungat officio ita noxiū similitudine turpissimū est si singula rei ministeria personis totidem non fuerant distributa. et tamen videmus q. papa potest facere contrariū ut in iuribus preallegatis ergo eodem modo poterit unū duos vel plures prelatos ponere cōstitutionib. patris non ob. **Q**uarto ar. sic papa dissoluit matrimonium carnali copula non consummatum ut cōmuniter notatur. in. c. cōmissi. de spon. et quandoq. consummatū saltem inter infideles ut quandoq. alter coniugum redit ad fidem altero nolente se cum habitare sine contumelia creatoris. de diuor. quanto. inter quos est verum matrimonium et eis dictū fuit a dño quos deus cōiungit homo non separat. de consang. et affinit. de infidelibus. fortius ergo poterit solvere matrimonium spirituale vel quasi quod est inter prelatum et ecclesiam suā cum sit istud spirituale non fortius q. carnale iuxta no. per glo. in. c. de transla. prelat. maxime cum lege postea istud fuit ordinatū et auctori pape isti fuerunt iniuncti. **Q**uinto ostendit istud matrimonium spirituale quod contrahitur inter episcopū et ecclesiam suā spirituales fuit cōtractum non propter bonum priuatum ipsius ecclesie datur enim sibi ecclesia non ut prestat sed ut prodest. ut probatur in. c. qui episcopatus et in. c. in scripturis. viii. q. i. **P**rimo dicitur q. prelati sunt procuratores et dispensatores non domini. ut in. c. fraternitatem. de donat. et vide bonum textū in. c. videntes. xxi. q. i. **P**rius autem boni administrator principalis est papa. qui est vicarius dei in terra. de transla. prelati. c. ii. et iii. ergo papa vult prelatū remouere non potest subditus reluctantē cū eo ipso reddat se suspectum et remouibile ex quo vult se ingerere administrationi inuito domino papa. argu. optimū in. l. que omnia. ff. de procura. hinc tex. in dicto. c. in scripturis. dicit q. debemus toto desiderio occupationes fugere et q. locus regiminis desiderantibus est denegandus fugientibus offerendus. **N**ec mirum si non ita facile soluitur matrimonium carnale carnali copula consummatū iuxta ea que notantur in dicto. c. cōmissi. licet Joā. an. disputauerit et non determinauerit in regu. actus legitimi de regu. iur. si. vi. in mercu. Nam inter unū et reliquum sunt tres differentie quo ad propositū. **P**rimo matrimonium carnale contrahitur etiam propter bonum priuatum. Iuxta illud dominici. Non est bonum hominē esse solū. faciamus sibi adiutorium simile sibi. Genes. ii. c. et apostolus dicit. Unusquisque habeat suā propter fornicationē euandā. xiii. c. i. et ut. **T**ertio fuit inductū seu institutū a deo in paradiso et i statu innocentie: ab ipso deo recepit unionem et indissolubilitatem ut dicit tex. in. c. uno. de voto. lib. v. efficiuntur enim una caro ut in loco preallegato. et c. debitum. de biga. **T**ertio et tertio hoc matrimonium carnale post cōsumationem transit in sacramentum indissolubile. designat enim cōformitatem que consistit in carne inter christū et ecclesiam. unde sicut signatum est indissolubile quia carne quas deus semel assumptū nunquā diuinit. ita et ipsum signum debet esse indissolubile. In matrimonio uero spirituali ista tria non reperiuntur. **P**rimo cum hoc matrimonium contrahitur propter bonū publicum et non priuatum et sic cū non mutatur principaliter utilitas priuata non est de quo querat pūatus prelati. **S**ecundo non fuit institutum a deo saltem respectu ecclesie spiritualis de cuius dissolutione nunc queritur sed a lege postea ut in iuribus allegatis. qua lege papa non est alligatus. **T**ertio non transit illud in sacramentum indissolubile quemadmodū carnale licet potest designare charitatem que consistit in spiritu inter ipsum deū et iustam animam sicut dicimus de matrimonio non cōsumato. dicto. c. debitum. Illud vero de facili soluitur sicut signatum quod dissoluitur per peccatū. iuxta no. in. c. que propter. xxi. q. i. patet hoc et alio. Nam bigamus in carnali non potest promoueri. in. c. nuper de biga. secus in spirituali ut patet de transla. prelati. per totum. **T**ertio non potest quis habere et dispensatione pape duas iugores eodem tempore quia est cōtra legem diuinam. ut in

c. gaudentes. de diuor. sed duas spirituales potest habere ut duos episcopos ut in dicto. c. relatio. xxi. q. i. **S**exto et ultimo videtur probari in. c. gratiose. de rescript. libro. vi. et c. pastoralis. cum glo. sua. vii. q. i. in quibus patet papam ultra alios posse concedere episcopatū et inferiora beneficia ad tempus et usq. ad beneplacitum suum et sub cōditione ut in dictis iuribus et in. c. ueni ens. in fine. de si. pres. unde dicit glo. notabilis in dicto. c. gratiose q. in his que papa vult est pro ratione uolūtatis. nisi de iure nat. sed quod principi. alius autem hoc non posset. i. q. ii. quam pio. vii. q. i. quamuis. lxx. dist. sanctorum. lxx. dist. precepta. et optime ad predicta facit. c. primum. de rescript. libro. vi. ubi papa qui est vicarius dei et sponsus universalis ecclesie renunciat papatui sine alicuius licentia quod facere non posset si in personam suam esset papatus de iure diuino. quia sicut a iuramento et a voto et a similibus absolueret se non potest. ut nota. in. c. cū inter. p. de renun. et in. c. quanto. de iur. iur. et per Joā. an. in. c. significasti. de foro. cōpetē. ita nec a papatu. si in personam suā esset de iure diuino. licet enim papatus in se de iure diuino non tamen in personā alicuius ultra petrum fuit de iure diuino sed ex electione humana. iuxta no. ta in dicto. c. uno. de renun. ideo potest renunciare quia non est sibi de iure diuino. cum ergo pape sit dissolueret hoc vinculum etiā a seipso et nulli dubium q. in se est de iure diuino. fortius debet solueret vinculum quod est inter episcopum et ecclesiam suam. et maxime illud quod est inter rectorem curatum et ecclesiam suā. cum certū sit q. non contingat in personam alicuius de iure diuino sed ex electione humana uel ex concessione ipsius pape nec etiam cōstat q. in se sit de iure diuino immo potius innuitur contrariū ut colligitur in dicto. c. i. et ii. xxi. dist. et c. olim. lxxv. dist. et c. legimus. lxxviii. dist. cū alius supra allega. causa breuitatis. Ad cōtrarium non arguo quia ex his que in solutionibus subitatis satis pars contraria patet. **A**d solutionem igitur huius difficultatis bubli Jesu christi redemptoris nostri sueq. gloriosissime genitricis Marię patrociniū humiliter inuocato condescendens ualde uereor propter ipsius dubii difficultatem cuius potestas ecclesie uenerat exponenda ne lingua transeūte super terram os ponat in celum iuxta id quod habetur in capitulo in tantū. xxi. dist. **E**t ut ulterius ad solutionem tam presentis quam aliorum dubior. inferius premit tam. **P**rimo q. ex omnibus fidelibus constituitur una ecclesia et unū corpus mysticum. de consecra. dist. i. c. ecclesia. ubi dicitur ecclesia idest catholicorum collectio et huius corporis caput est uerus sponsus pontifex ipse iesus christus redemptor noster. papa est ipsius vicarius. ut probatur in capitulo firmiter. uer. una est. de summa triū. et in. c. nouacianus. vii. q. i. loquitur. et c. pudenda. xxi. q. i. prima. et in canticis canticorum. vi. c. dicitur in personā christi de ecclesia. una est columba mea perfecta et c. et transumptiue habetur in dicto capitulo loquitur. et apostolus ad ephesios. iiii. c. unum corpus. unus spiritus. unus dominus et c. alibi. christus assistens pontifex futurorū bonorū et c. et pro hoc uide bonam glo. in clem. e. romani. de elect. in uerbo non consonā. **S**ecundo autem corporis multa sunt membra. vt particulares ecclesie et ceteri prelati et ceteri fideles boni. **S**ecundo premitto q. sicut una est ecclesia ita unus est episcopus episcoporum multorum concordia uniuersitate diffusus: ut dicit text. in. d. c. nouacianus. et c. loquitur. et dicit unus episcopus quasi unū caput seu una cura seu intentio. episcopos enim est nomen grecum et latine interpretatur superintendens. ut in. c. q. episcopatus. viii. q. i. **E**t auertat q. licet fuit etiam in ueteri testamento hoc vocabulum episcopatus ut patet in psalmo. **E**t episcopatum cuius accipiat alter. et actum. i. c. et c. attamen cum non habebat episcopatus ita distinctos sicut hodie nec distinguebatur hoc nomen episcopus ab hoc nomine presbyter. et promiscue omnes sacerdotes in pristina ecclesia immediate post resurrectionem christi appellabantur quandoq. presbyteri quādoq. episcopi et omnes in cōmuni regnabant in ecclesia dei sed postmodum cū oriente scismate ita vt unus uellet alteri preferri dicendo ego sū melior te quia baptizatus fui a paulo. alii dicebant quia fui baptizatus a petro et fuit ordinatum per apostolos et alios seniores qd unus de presbyteris preponeretur qui uocaretur episcopus cui alii obedirent et sic episcopatus prout hodie est fuit inuentus ordinatio ne apostolorum et aliorum seniorum non autem iure diuino. ita aperte dicit Hieronymus et multipliciter probatur in capitulo olim. xcv. dist. et c. legimus. lxxviii. dist. **U**nde beatus Petrus in prima epistola uocabat se presbyter et sic scribens presbyteros qui in nobis sunt precor ego cū presbyter et testis passionis christi et cetera. et cum in singulis ciuitatibus poneretur per apostolos episcopi et in singulis prouinciis archiepiscopi ut plenius habetur. xxi. dist. c. pmo. et c. in illis. lxx. dist. tamen adhuc in effectu episcopatus erat unus quia subditi non erant distincti. unde

quos unus excommunicabat alius absoluebat ut nota. in. c. cōstitutus. de appella. et in. c. cum causam. de probationibus. sed postea fuerunt distincte dioceses prouincię et parrochie ut not. in. c. primo. xxi. q. i. prima. et sic hodie episcopus sine episcopatu specialiter est quasi inutilis in ecclesia dei respectu administrationis licet sit episcopus ecclesie uniuersalis quo ad ecclesiam et dignitatem ut not. Hostiens. in. c. de transla. prelati. **T**ertio premitto q. christus redemptor noster non dedit pure et simpliciter petro sibi potestatem. sed petro et omnibus apostolis eorūq. successoribus dedit tanquam capiti. alii tanquam membris. hoc probatur in. c. loquitur. xxi. q. i. et in. c. in nouo. xxi. dist. et in. c. ita dominus. xxi. dist. In his enim iuribus aperte dicitur q. christus post resurrectionem suam omnibus apostolis parem tribuit potestatem dūz dixit. **E**go et c. sicut pater me misit et ego mitto uos. Accipite spiritum sanctum et cetera. **U**nde hoc erant ceteri apostoli q. petrus fuit pari consortio predicti et honoris et potestatis tamen ut unitatem christus ostenderet uoluit ecclesiam deriuari a petro euz ostendēdo pastorem et principem. et ut clarius habetur hec materia pro ut ex euangelis colligi potest. **A**d uertendum q. in translatione huius potestatis tam ante resurrectionem quā postea uariis uerbis usus fuit christus tam ad petrum q. ad omnes apostolos simul. **P**rimum enim ante mortem promisit petro apostolorum et potestatem clauis dum interrogauit discipulos. quem dicunt homines esse filium hominis. et eis respondentibus alii autem Joāne baptistaz. Alii autem heliaz. uos autem quē me dicitis esse? respondit Petrus. Ego dico q. tu es christus filius dei uiui. tunc dixit christus. **E**t ego dico tibi q. tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam. et tu tibi dabo clauēs regni celorum. et quodcūq. ligaueris tē. ut habetur Matthei. xvi. non tamen per hoc dedit sibi potestatem nec fecit eum principem sed tantum promisit ut patet per illa uerba et tibi dabo et cetera. **I**tem patet q. hec uerba fuerunt prolata ante resurrectionem sed christus fecit euz principem post resurrectionem ut habetur in. c. considerandum. et c. si delior. l. oi. no. in dicto. c. in nouo. et dum dixit super hanc petram et cetera. noluit dicere q. super illo articulo fidei per eum confessato dum dixit petrus. Tu es christus filius dei uiui. ut no. glo. in. c. ita dominus preallegato. **S**ecundo uidetur christum dedisse adhuc ante mortem potestatem omnibus apostolis ut habetur Matthei. xix. dum dixit. Si peccauerit in te frater tuus uade et corripe eum inter te et ipsum solum. si autem non audierit te adhibe unū uel duos testes et si te non audierit dic ecclesie. si autem ecclesia non audierit fiat tibi sicut ethnicus et publicanus. et immediate subiūgit loquendo omnibus apostolis. Amen amen dico uobis quod quodcūq. ligaueritis super terram erit ligatum et in celis. et quodcūq. solueritis super terram erit solutum et in celis. post resurrectionem uero eandem potestatem recessit dum sufflauit in apostolos et dixit. accipite spiritum sanctum. et quorū remiseritis peccata remittuntur eis et cetera. ut habetur Ioan. xx. sed petro postmodum dixit. Dase ones meas. et constituit euz principem aliorū ut habetur Ioan. ultimo. c. et transumptiue habetur in. c. significasti. de electio. demuz in assumptione dedit omnibus exercitum dūz dicit. Ite et predicate euangelium omni creature et cetera. ut Matthei ultimo. c. et Marci. c. i. In penthecostes uero per missiones spiritus sancti omnia premissa confirmant. liquide ergo patet ex premissis q. non solum pape fuit data potestas sed omnibus apostolis tanquam membris. pape uero tanquam capiti nec moueat quipiani ad dicendum q. alii apostoli habuerint potestatem solum respectu ordinis et non iurisdictionis quia dico q. in imo etia respēctu ordinis hoc clare intelligitur in illis uerbis Matthei. xvi. nam uoluit ut reclamatio fieret apud ecclesiam et immediate subiūgit. quodcūq. ligaueritis super terram et cetera. **T**ertio patet in. c. noua. de penitē. et remissio. ubi dicit textus. Christus dedit clauēs regni celorum omnibus apostolis. et idem ibi Jo. an. ad idēz facit dictū. c. firmiter. in uer. una est. in fine. ubi colligitur q. christus dedit clauēs regni celorum apostolis et eorū successoribus et successores fuerunt omnes sacerdotes rite ordinati ut ibi colligitur et notatur. licet ex constitutione ecclesie episcopi qui etiam sunt presbyteri habeant iurisdictionem. et ceteri sacerdotes representent apostolos quo ad administrationem sanctorū. ut not. glo. in. c. uidentes. xxi. q. i. **U**nde dicendo clarius potest dici q. potestas data in personam petri et apostolorum fuit data ecclesie alii autem mortuis non potuerunt illam potestatem ecclesia exercere: quod est absurdum cum non sit uerisimile q. deus uoluisset ecclesiam suam dimittere sine pastore post mortem petri. ut dicit Jo. noen. in. c. ad apostolic. de re iudi. libro. vi. in fine. et pro hoc et textus Augustini. c. quodcūq. xxi. q. i. ubi dicit q. quādo Petrus recepit clauēs ecclesiam sanctam significauit. et q. hec potestas sit in ecclesia sed in papa tanquā in capite ultra illud quod

colligitur ex capitulis supra allegatis adduco primo actum. xv. c. ubi enim dicitur q. cum esset antiochie contentio an conuerti deberent circuncidi fuit missum ad apostolos et discipulos seu presbyteros qui erant in hierusalem et ibi conuenerunt apostoli et maiores ut uiderent et discerneret super illa questione. et dicitur q. in illa congregatione Petrus fuit locutus tanquā unus et apostolis postea uocatus fuit Jacobus et fuit usus uero iudice et placuit apostolis et senioribus ut non fieret circuncisio et scripserunt epistolam ad antiochiam sub hac prefatione. Apostoli et seniores fratres et cetera. **P**lacuit nobis collectis in unum colligere uiros et cetera. nūsum est enim spiritui sancto et nobis nihil ultra onus uobis imponere. **E**t sic aduerte q. consultatio hec que non erat ordinis nec fori penitentialis non fuit facta ad petrum tantum: sed ad apostolos et sacerdotes quos ipsi ordinauerunt. et deliberatio et responsio fuit facta in communi: nec Petrus fuit pre ceteris nominatus. Si enim ipse solus habuisset potestatem non accepisset illos in communi qui omnes erant repleti spiritu sancto. quoniam eo dem capitulo dicitur q. Paulus postea preambulans syriaz et scilicet precipiebat custodire precepta apostolorum et seniorū. **U**nde nota uerbum precepta quod sapit iurisdictionem contentiosam et pondero. q. non solum mandauit seruari precepta apostolorum sed etiam seniorum et aliorum presbyterorum. ut colligitur ex uerbis preallegatis consultationis. dum fuit missum ad apostolos et presbyteros. **I**tem ut habetur actum. xv. cum Paulus et Timotheus pertransissent ciuitates tradebant eis custodire dogmata que erant decreta ab apostolis et senioribus qui erant hierosolymis. et pondera uerbum decreta: quod sapit iurisdictionem contentiosam iuxta nota. in. c. finali. de tempo. ordinis. et in. c. ii. de iudi. et iii. dist. i. h. c. et si legibus. in fine. **I**n sup legitur actum. xv. q. Paulus uocabat maiores natu ephesiorū et cetera. attendite uobis et uniuerso grege. In quo uos spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei quāz acquisiuit sanguine suo. **I**tem christus hoc aperte designauit dum dixit. Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam. et porte inferi non preualebunt aduersus eam. idest ecclesiam. et sic apertissime innuit q. potestas sit in ecclesia. **A**d idem quod habetur in euangelio Matthei dūz dicit discipulis. Amen amen dico uobis q. uos qui secuti estis me: sedebitis super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel. **I**udicabit ergo ius in fine seculi cum omnibus apostolis. sic dicendum in hac ecclesia militante ut ipsi et episcopi eorū successores habeant iurisdictionem cum papa. licet papa sit loco dei principalis. **H**inc textus in clementina. si quis suadente de penis. dicit q. episcopi dicuntur sanctissimi christi legati principales fratres existunt. sunt fratres et coepiscopi pape. columnę comprobantur ecclesie que sunt uerba notanda. ad idem capitulum mulier debet. el. secundo. xxi. q. v. ubi episcopus dicitur dei vicarius scilicet in parte. et idem dicendum in sacerdote ut ibi notat glo. et probatur in capitulo inter. el. secundo. de peniten. dist. i. et dicto capitulo una. et pro hoc uide pulchra uerba Seueri ad eugenium papam que refert Archidiaconus in capitulo non decet. xxi. dist. qui sic ait. Consideres autem omnium sanctam romanam ecclesiam cui auctore deo preter ecclesiarum matrem etiam non dominaz te uero non dominum episcoporum esse sed uiri nec ex ipsis porro scirem disti gentium deum et participes timentium eum. et uide ibi latius. et quod ipse notat in capitulo non liceat pape. xxi. q. ii. **E**t quibus uerbis colligitur q. nedum apostoli sed alii etiam fuerunt et sunt prelati per spiritum sanctum probatur etiam et alio modo. **N**az si apostoli non accepissent potestatem pro se et successoribus etiā respectu iurisdictionis contentiose quomodo possent in causa si dei iudicare papam. quod tamen possunt per. c. si papa. xxi. dist. et nota. Archidiacono in. c. in fidei fauorem. de here. libro. vi. cum a se su christo non receperunt potestates nisi per illa uerba generalia. **C**oncludo ergo q. in personam petri et aliorum fuit data potestas toti ecclesie tanquam corpori et pape tanquam huius corporis capiti. et q. proprie omnes sacerdotes erant successores apostolorum. sed propter scismata tollenda fuit ordinatum ut non omnes sacerdotes haberent potestatem clauium saltem in iurisdictionibus. sed aliqui eligendi ex eis qui appellarentur episcopi. sed sacerdotibus reliquis adhuc fuit dimissa potestas respectu sacrorum administrandorum ut in capitulo uidentes. et colligitur aperte ex dictis Hieronymi et Pauli supra allegatis. hec ut puto considerans beatus Gregorius cum humilitate replendens quando reprehendit patriarcham alexandrinum qui in prefatione epistole quam miserat ad eum appellauit eum uniuersalem papam dicens q. illa uerba unitatem instant charitatem uoluerant cum per hoc detrahatur aliis prelati. **N**az si papa esset uniuersalis alii pro nihilo essent quod non est bicendum. et de hoc est

textus pulcherrimus in capitulo ecce. xviij. distin. et propter hanc potestatem unionem post resurrectionem christi apostoli de nouo elegerunt Petrum in principem eorum et ecclesie. dando hanc formam cunctis successoribus. ut dicit textus in capitulo sacrosancta. in fine. xxiij. distin. et christi apostoli potestatem et auctoritatem acceperunt a petro predicandi ut inuenerunt et clarius pug. in preallegato capitulo ita dominus. non enim debent membra corporis seu ipsius corpus moueri sine dispositione capitis. Et hanc tanquam pro fundamento premissemus venio nunc ad solutionem huius principalis questionis quam ampliando facio tria membra. Aut enim subest causa remouendi prelatos et hoc constat. aut enim nulla subest causa rationabilis et hoc est certum. Aut dubitatur de existenti causa quia papa eos simpliciter remouit. Unde in casu dicitur quod papa etiam solus potest remouere quemcumque prelatum siue causa oriatur a priuato quia deliquit siue oriatur ex bono publico quia non potest ille proficere plebi. pro primo facit. c. ij. de transla. prelato. et. x. q. iij. cuncta per mundum. pro secundo quod legitur et notatur in capitulo nisi. de renuncia. debet tamen illi remoto hoc secundo casu saltem ex honestate dari bonum cambium. ut dicit Innocentius in dicto capitulo nisi. cum ipse papa sit caput totius ecclesie ex dispositione principaliter diuina. ut in c. in nouo. et in capitulo sacrosancta. preallega. et in euangelio super recitatio ponit pro salute totius corporis unus membrum putridum uel inutile precipere non inficiat alias corporis partes. Unde christus in euangelio. Palma que non facit bonum fructum excidetur et c. et Iuda propter suas iniquitates remoto alius scilicet matthias fuit positus in locum suum. actuum secundo capitulo. quinimo et hac potestate amplissima quam a christo recepit potest solus etiam sine concilio deponere ex causa imperatorem. licet de honestate requisierit concilium in depositione Federici. ut clare legitur in capitulo ad apostolicam. de re iudica. libro sexto. Nam solus regem francie tanquam inutilem deposuit. ut in capitulo alius. x. q. vi. et ex quibus causis potest deponi imperator seu rex uide bonam glo. in capitulo si papa. xl. distin. in dicto capitulo alius. et plenius per Hostien. et Joan. and. in dicto capitulo ad apostolicam. et per hoc etiam puto quod solus papa potest etiam deponere cardinalem et causa ita ut non sit necesse conuocare concilium et si conuocatur non est necesse quod concilium deponat sed ipse papa. ut sentit Innocentius in glo. in capitulo et gestis. de clericis. non residen. licet aliud fenserit in cardinalibus Hostien. ibi. sed primum plus placet et hodie probatur aperte in capitulo unico. de scismatibus libro sexto. consilium tamen collegii cardinalium in huiusmodi arduis requirendum est. Est enim quasi in possessione ut ardua non explicantur sine consilio collegii. ut nota. Joan. mona. in capitulo super eo. de here. lib. sexto. et quod illa possessio potest de iure defendi in dicto reg. ualde singulari in capitulo per uenerabiles. qui si sint legitimi. in ueris. rationibus et c. per quez. tex. potest ratione sustineri maxime ex auctoritate diuina que ibi inducitur et etiam cessante omni pactione debet consilium cardinalium in arduis per papam requiri et per illum textum potest sustineri una singularis opinio. Lau. quam recitat Archidiaconus in capitulo sicut quidam. x. q. i. prima. ubi dicit quod generalem legem scilicet de uniuersali statu ecclesie condere non potest papa sine cardinalibus. sed particularem sic. argu. x. q. i. distin. catholica. sed tu tene meti illud capitulum per uenerabilem. quia non solum ad predicta allegari. Et autem pretermissis consilio cardinalium ueniant gesta per solum papam reuocanda. unde quod dicitur in capitulo et gestis. de clerici. non residen. in lectu. per predicta etiam dico glo. non simpliciter uerum dixisse in capitulo anastasia. x. q. i. distin. que dicit papam artari ad requirendum concilium ubi de fide agitur et tunc synodus est maior papa quod ego simpliciter non fateor quia ex preste uidetur contra tex. in capitulo maiores. de baptis. ubi patet quod questiones maiores fidei debent referri ad sedem Petri et sic papam. unde not. x. q. i. c. hec est fides. ubi patet quod solus papa potest corrigere errores circa fidem. Item in nulla parte noui testamenti legitur quod concilium papa non errante sit supra papam in causa fidei. uel quod concilium necessarium sit uocandum. fateor tamen ubi dubium esset maximum ita quod etiam papa dubitaret tunc debet conuocare concilium. quia tota ecclesia errare non potest. Et pro ea enim in persona petri orauit christus. ut est glo. singu. in capitulo arrepta. x. q. i. q. pma. et not. in dicto capitulo maiores. et in hoc casu dubio facta fuit conuocatio in hierusalem super circuncisione fienda. actuum. x. q. i. nec per hoc minuitur potestas pape quia istius potestas includitur in concilio quia ut supradixi tota potestas est apud ecclesiam sed papa est caput totius corporis et per eum explicatur nomine ecce iuxta illud domini nunc. Sic ecclesie et c. Ad thei. x. q. i. ad. c. anastasia. quod uidetur innuere contrarium dico quod debet intelligi quando papa

uellet aliquid statuere contra iam statuta per concilium in causa fidei. nam doctrina illius Zacharij fuit damnata. xxiij. q. i. prima. c. pmo. hoc enim casu quando papa uellet statuere in causa fidei contra statuta per concilium presumitur errare quia ipse possit he reticus esse et insufficiens. ut in capitulo si papa. xl. distin. et in capitulo pmo. de renun. libro sexto. sed tota ecclesia non. et hoc casu potest intelligi quod synodus est maior papa alias secus. dico etiam unum quod uidetur magis nouum quod si papa etiam in factis fidei mouetur melioribus rationibus et auctoritatibus et diffinitionibus quam concilium standum esset diffinitioni pape. nam concilium potest errare sicut errauit quando disposuit ut inter raptam et raptorem non posset consistere matrimonium. et tamen Hieronymus dixit contrarium motus melioribus rationibus et auctoritatibus iuris diuini et dictum eius fuit prelatum dispositioni totius concilii. ut. x. q. i. q. i. capitulo tria. innot. c. placuit. ibi. glo. et vide glo. meliorem et Archidiaconum. in. c. pmo. et. distin. in uer. illorum. nec obstat si dicatur quod tota ecclesia non potest errare cum christus pro eius fide orauerit ut supra dixi. dico enim quod concilium generale respicit tota ecclesia si tamen est tota ecclesia. nam fides potest remanere nedus in papa solus sed et in una uetula et sic fides seruaret sicut accidit post passionem christi que remansit apud beatas uirgines ut communiter dicunt theologi et cum iam christus orauerat ut non deficeret fides ante passionem sed ut dixi non defecit ex quo conseruatur in uno quicumque sit illa. et hac forte ratione dixit glo. in. c. quamuis. x. q. i. distin. per illum tex. quod ubique sunt boni ibi est romana ecclesia. nam ecclesia romana nullam debet habere maculam uel rugam. Et quibus concludo quod papa solus tanquam caput potest exercere omnimodam iurisdictionem exposita causa rationabili nec est opus conuocare concilium pro consensu habendo. Alij uero prelati non exercent sine dispositione capitis facit licet pape habent enim potestatem a deo sed in illa submissa pape tanquam capiti. et forte ad hoc designandum Petro dixit multa separatim sed alijs apostolis locutus est coniunctis et generaliter unde petro dixit. Tu es petrus et super hac petram et c. Idemque dixit. Pasce oues meas. et non semel sed ter. et pro sua fide specialiter orauit et cum admonuit ut fratres suos in fide conseruaret dum dixit. Ego pro te orauit patrem ut non deficiat fides tua. et tu conuerlus confirma fratres tuos. Item considera quod in singulari dixit christus. Fiat unum ouile et unus pastor. et sic unum uoluit esse pastorem et non plures. sed hanc potestatem pascenti contulit Petro dum dixit. Pasce oues meas. et sic fecit eum pastorem non plures loco sui. ipse enim erat et est uerus pastor et ponit ex ut de seipso dixit. Ego sum pastor bonus. alij namque apostoli fuerunt coadiuuantes cooperantes. et ideo recte dicitur quod papa fuit assumptus in plenitudinem potestatis. alij in partem sollicitudinis. c. ad honorem. de auct. et usu. preallega. Et uenio ad secundam causam quando istos sine causa rationabili et hic constat et credo quod remotio illa non ualeat nec sit papa sustinendus simili attentans. primo ad hoc induco tex. apertum in. c. sicut alterius. vij. q. i. ubi dicitur quod quemadmodum uxor carnalis uiro uiuente non potest ab alio disponi et disponari. ita nec sponsa episcopi que est ecclesia cum sit et alligata non potest illo uiuente ab alio disponi seu disponari sine ipsius uoluntate et consensu alias adulteratur. et post pauca subiicit. si autem uoluptatis causa ad alias ecclesias fuerit inuitatus poterit non per se sed auctoritate romana sedis transferre et sic romana auctoritas ualet ubi subest causa dissoluendi. Et secundo induco alium bonum tex. in. c. quanto. de transla. prela. ubi dicitur quod matrimonium spirituale consistens inter episcopum et ecclesiam non potest per homines dissolui et quod cum romani pontifices ecclesias necessitate uel utilitate illud dissoluit non puri hominis sed ueri dei uices gerit. vñ pondero uerbum necessitate uel utilitate et c. ad idem. c. ij. eodem titulo. in utroque enim dicitur quod illius dissolutionem deus presumendus est reseruasse suo iudicio sicut ibi reseruauit dissolutionem deus preseruandus et reseruasse suo iudicio sicut ibi reseruauit dissolutionem coniugii carnalis sed obligationes et uinculum dei auctoritate in ecclesia non potest papa sine causa dissoluere. xxiij. q. i. c. si is qui sicut in simili dicimus de iuramento uoto et alijs que sunt de iure diuino et sine causa a papa remitti non possunt. iuxta notata. in. c. quanto. de iur. iuran. et per Innocentium. in. c. cum inter. p. de renun. nam dissoluere tale uinculum et sola uoluntate esset contra dispositionem diuinam et ordinationem apostolicam et sanctorum conciliorum et aliorum auctoritatem romanorum pontificum atque contra rationem iuris naturalis et ciuilem. esset enim contra dispositionem diuinam quia christus in personis apostolorum misit episcopos et omnes sacerdotes ad predicandum et sacramenta ministranda. quare sine causa ex quo semel sunt uocati non debent reuocari quia qui spiritu dei loquuntur non sunt sub lege. ut in. c.

rum ex iniuncto. de here. et in. c. licet. de regul. et. c. due. x. q. i. digni or est enim lex priuata que scilicet infunditur in cordibus hominum per spiritum sanctum quod lex publica que editur per papam christus enim dei lex est et nemo potest spiritui sancto resistere. ut dicit textus in dicto. c. due. et si dices quod isti fuerunt uocati a papa et non a deo. Respondeo quod inimo a deo. nam in ordinatione superior mittit manum et deus inuisibiliter administrat gratias et dat potestatem. i. q. pma. multi. et c. dictum et facit. c. cum deputati. de iudi. ibi. gratia diuina uocati et c. nec deus uoluit remouere Iudam ab apostolatu quem semel uocauerat. licet subest causa ex quo illa non erat alius nota. ut in. c. si sacerdos. in fine. de off. ordi. in. mo eum misit ad predicandum sicut alios. Ad thei. x. q. i. et ex pressus per tex. in. c. christus. i. q. i. nec apostoli surrexissent alij nisi ille se suspendisset. Actum. ij. et quodammodo iste administratio nes speciales sint de iure positio. ut in. c. ij. distin. tamen dico quod succedunt loco administrationis generalis ad quam christus uocauit omnes sacerdotes. unde debet esse loco illius sicut de baptismo dicimus quod succedit loco circuncisionis. de baptis. maiores. et quod in simili habetur in. c. ecclesia. ut lite non contestata. et per Innocentium. in. c. ex ratione. de appella. et quod sit uerus patet quia dicimus deum referuasse sibi dissolutionem huius coniugii. ut in iuribus preallegatis. quod non esset si prorsus esset de iure humano. et idem per omnia dico in alijs sacerdotibus respectu administrationis sacramentorum per supradicta. et contra ius diuinum papa sine causa venire non potest. ut in dicto. c. sunt quidam. et per Innocentium. in. c. que in ecclesiis. de consi. pro sacerdotibus uero uide bonum tex. in. c. sicut in vna. x. q. i. ubi dicitur quod etiam inter presbyterum et ecclesiam suam contrahitur matrimonium spirituale. quia ex quo semel est collata uni non debet dari alteri uel pluribus simul. quia debet esse uxor non scortum. et sic per licet non sit ita strictum matrimonium sicut inter episcopum et ecclesiam suam. quia ipse solus in signum matrimonij portat anulum iuxta nota. in. c. clericis. de vita et honestate clericorum. tamen largio modo inter inferiores et ecclesiam contrahitur matrimonium ut in dicto. c. sicut. de elec. ne pro defectu. ubi per mortem abbatis etiam dicitur remanere uiduata ecclesia. Et item presbyteri inferiores etiam alio respectu sunt electi iure diuino. cum ipse dominus ultra duodecim apostolos designauit septuaginta duo discipulos et misit eos ad predicandum. ut Luca. x. et transumptiue per gratiam in. s. primo. x. q. i. distin. quorum uicem et formam gerunt presbyteri inferiores hodie in ecclesia dei. ut dicit tex. in. s. preallega. et clarius in. c. in nouo. x. q. i. distin. in fine. et licet textus ibi dicat quod apostoli eligerunt illos debet intelligi quod ministerialiter. sed de us legit auctoritate. ut probatur in euangelio preallegato. et nota per glo. et doctores in dicto. c. pmo. et sic eadem ratio est in eis. et ex hoc solo capite potest talis remotio facta uicari. dixi etiam quod est contra ordinationem apostolorum. nam apostoli ordinauerunt ut episcopi et alij presbyteri ponerentur in ecclesijs et essent perpetui. ergo papa sine rationabili causa non debet facere contrarium cum hoc concernat statutum uniuersalis ecclesie. nam si posset remouere unum sic etiam alios et plurimos. et alteraretur status ecclesie. ut probatur in. c. peruenit. x. q. i. pma. ubi dicit textus in fine. si sua unicuique episcoporum iurisdictione non seruetur quid aliud agitur nisi ut per uos per quos ecclesiasticus ordo custodiari debuit confundatur. et contra ordinationem apostolorum papa venire non potest. tex. est apertus in dicto. c. sunt quidam. x. q. i. Et ad autem apostoli hoc ordinauerunt patet in. c. pmo. lxxv. distinctione. et c. in illis. lxxv. distin. et c. videntes. x. q. i. pma. et Actum. xxiij. dicitur quod Paulus et Barnabas constituerunt in derben ciuitates presbyteros per singulas ecclesias. et Apostolus ad Corinth. vij. in ea uocatione qua uocatus quis est maneat. et transumptiue. x. q. i. pma. c. pmo. Et tertio dixi hoc esse contra auctoritatem concilii et hoc aperte apparet in. c. sicut. x. q. i. in. c. inuenerunt. x. q. i. ubi fuit diffinitum in concilio quod non nisi pro graui culpa ab ecclesia sua amouendus sit quis. contra concilia uero concernentia statu uniuersalem ecclesie papa dispensare sine causa non potest. ut legitur et nota. in. c. que ad perpetuam. et c. contra x. q. i. pma. Nam auctoritas Petri manet ubi imminet ratio. ut not. dicit tex. in. c. manet. xxiij. q. i. pma. et apertus in. d. c. contra. ibi dicit tex. quod contra statuta patrum concedere uel mutare nec huiusmodi quidem sedis potest auctoritas. hinc Augustinus cum ac cessisset cum Valeriano episcopo in episcopatu dixit sibi met ipsi hec uerba. adhuc i corpore posito patre meo et episcopo sene. ibi leriano episcopo ordinatus sum et sedi eius illo. quod in concilio niceno. fuisse prohibita nec debet nec ipse sciebat. Et dixi quod quod est contra auctoritatem romanorum pontificum. et hoc clare est. nam dixit tex. Grego. lxi. distin. satis peruersus. et contra ecclesiasticam probatur esse censuram. ut frustra uoluptatibus suis co-

modis quis priuatur et c. in. c. precepta. l. v. distin. ubi dicitur quod beneficia debent esse perpetua et non debet eis quis priuari citam si sit impotens ad seruandum. et latius habetur in titu. de elec. egrotan. et in. c. uno. de capel. monac. libro. vi. nec papa sine causa debet posse tale statutum ecclesie alterare. tum quia concernit uniuersalem statum ecclesie uel ad placitum prelati non remoueat. tum quia decoloraretur status ecclesiasticus. nam alij uidentes ad libitum rectores remoueri tenerentur. neque de facili inuenirentur qui uellent ecclesie militare. ut not. dicit textus de clerico. egro. et ubique pergit ecclesie decoloratio papa immutare non potest aliquid. ut in. c. et si illa. iij. q. vii. not. Archidiaconus in dicto. c. sicut quidam. et facit quod not. Abbas in. c. nulli. de sentent. ex comu. ubi dicit quod papa sine concilio non potest tollere canonem. c. si quis sua dente. x. q. i. q. i. et facit illud. c. nulli. ubi legitur et not. quod papa non potest sine causa dispensare ut impune quis comunicet cum eo. comunicatio contra doctrinam apostolicam. ista enim que sunt fundamenta super doctrinam fidei et bonis moribus et ad decorem ecclesie non debent relaxari sine causa. nam tunc papa non diceretur oues pascere sicut ei iniunctum fuit sed disperdere et necare et ecclesiam depredare et deteriorare. et sic potius conuinceretur errare quod legem dare. arg. c. pmo. xl. distin. et dicto. c. sunt quidam. et c. que ad perpetuam. et c. contra. Et quinto dixi quod contra rationem naturalem et ciuilem. ex quo enim semel placuit non debet amplius displicere. xxiij. q. v. horrendus. et in reg. quod semel placuit. de reg. iur. libro. vi. et sic non contrahendo hoc matrimonium requiritur consensus perficiendi a principio. ut in. c. cu. inter canonicos. de elec. et de preben. in. c. si tibi absenti. libro. vi. ita et fortius debet requiri in dissoluendo ut ibi. nil enim tam naturale ut unquam quod vinculum dissoluatur eodem modo quo ligatum fuit. de reg. iur. c. pmo. et in. l. nil tam naturale. ff. de eo. l. i. et l. ii. C. quando licet ab emp. dist. Et item etiam si leges ciuiles non licet habere filios temporales. l. si cui. alias si tuum. ff. de adop. et id quod nobis acquiritur est sine nostro facto a nobis euelli non potest. in. l. id quod non strum. ff. de regu. iuris. et c. ab eo. de elect. libro. vi. facit. c. li. de preben. l. vi. ubi solum dicitur quod papa potest concedere beneficia uacantia. uel ex plenitudine potestatis dare ius ad uacaturam. non autem dicit quod de facto potest aliquid priuare. Et Sexto et ultimo per auctoritatem glo. x. q. i. pmo. et Archidiaconus ibi ubi concluditur papam non posse cessante legitima causa diuidere episcopatus in duos sine consensu episcopi. per. c. multis. x. q. i. pma. et contra id quod sentit Joan. an. in. c. quod ob gratiam. de reg. iur. libro. vi. in mercu. i. illa questione. nunquid potest papa aliquem prelatum transferre inuitum. uidetur concludere quod in causa non existente et forte ob hoc papa alexander ultimus statuit in concilio pisano. ut nullus episcopus transferret inuitus. ad predicta facit optime c. conuenerunt. de restitu. spol. ubi dicitur quod non deest honestatem superioris sine manifesta et rationabili causa spoliare aliquem suis beneficiis cum teneatur illis paternam prouisionem consulere. facit. c. cum fm apostolum. iuncta glo. si. de preben. ad id glo. in. c. pmo. xxiij. distin. que dicit papam non debere ius unius ecclesie sine causa alteri dare. Et uenio ad tertium membrum. scilicet quod do dubitatur an subest causa et multa in hoc possunt allegari sed non insistant propter prolixitatem euitando. sed quod presumi de beat faciant nota. per legistas. in. l. si. C. contra ius uel utilit. pu. et in. l. prescriptione. C. de preclimpo. off. ubi communiter uoluit causa presumi in principe etiam si agat in his que competunt alicui de iure gen. et etiam in his que sunt de iure diuino si in illo reperitur alias dispensatum. et non per aliquos in. d. c. que in ecclesiis rum. Ego uero distinguo sic quod aut papa disponit perturbando uniuersalem statum ecclesie nulla ratione apparente. et non est sitinendum. unde presumetur tunc iusticie causa. pro hoc facit not. dictum Anno. in. c. quanto. de consue. ubi dicit papam non esse sustinendum si sine magna causa et alia nota uult mutare uniuersalem statum ecclesie. ut puta si uellet auferre episcopis potestatem crismandi uel baptizandi. fm eum. Et Idem diceret in casu proposito si uellet deponere omnes episcopos uel maximam multitudinem. et sic iudicio meo posset intelligi et saluari glo. in. c. per principalem. l. q. i. q. i. que dicit papam non posse deponere omnes episcopos sed unum sic ut in uno presumatur causa non sic in omnibus. uel in magna multitudine propter grauitatem preiudicii. argu. op. in clemen. pastoralis. de re iudicata. nam et Paulus solus reprehendit Petrum cum uideretur deuiare a regalibus doctrinis communibus euitando gentiles iudicando in moribus. ut in. c. paulus. ii. q. vii. et originaliter habetur ad Galath. ii. c. ubi dicitur quod Paulus resistit petro in faciem eo quod reprehensibilis erat. multo ergo fortius hoc poterit tota ecclesia et hoc faciet etiam ex generali potestate sibi tradita a domino. ut supra dixi. nam si caput dolet et errat debet totus corpus resistere. quia non est tunc bonus

paterfamilias. unde Hieronymus. xlii. b. i. f. i. n. e. l. e. g. i. m. u. s. o. r. b. i. a. e. s. t. m. a. i. o. r. u. r. b. e. z. s. i. d. i. c. e. r. e. m. u. s. c. o. n. t. r. a. r. i. u. m. p. o. s. s. e. t. p. a. p. a. a. d. d. u. c. e. r. e. a. d. c. o. n. f. u. s. i. o. n. e. m. t. o. t. a. m. e. c. c. l. e. s. i. a. m. q. u. o. d. n. o. e. s. t. d. i. c. e. n. d. u. m. c. u. m. d. e. u. s. o. r. a. u. e. r. i. t. p. r. o. e. a. u. t. s. u. p. r. a. d. i. x. i. t. I. n. a. l. i. i. s. u. e. r. o. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. b. u. s. u. b. i. n. o. p. e. r. t. u. r. b. a. t. u. r. u. n. i. u. e. r. s. a. l. i. s. s. t. a. t. u. s. e. c. c. l. e. s. i. e. z. f. i. d. e. s. n. o. u. i. o. l. a. t. u. r. p. r. e. s. u. m. e. n. d. u. m. e. s. t. p. r. o. e. o. q. u. o. d. n. o. m. o. u. e. a. t. u. r. s. i. n. e. c. a. u. s. a. r. a. t. i. o. n. a. b. i. l. i. p. r. o. h. o. c. c. u. m. a. n. o. b. i. s. i. n. f. i. n. e. d. e. t. e. s. t. i. c. l. e. l. i. t. t. e. r. i. s. d. e. p. r. o. b. a. t. u. b. i. b. o. n. u. s. t. e. x. c. u. m. g. l. o. z. s. i. c. s. a. l. u. a. d. i. c. t. a. l. e. g. i. s. t. a. r. u. m. i. s. t. a. r. e. n. i. m. f. a. c. i. l. e. g. i. l. i. h. a. b. e. t. u. r. d. i. s. p. u. t. a. r. e. d. e. i. u. d. i. c. i. o. p. r. i. n. c. i. p. u. m. x. v. i. q. i. i. i. s. q. u. i. a. u. t. e. m. z. i. n. l. i. j. c. d. e. c. r. i. m. i. f. a. c. i. t. z. m. a. x. i. m. e. b. i. c. e. d. u. m. e. s. t. h. o. c. i. n. p. a. p. a. q. u. e. z. m. e. r. i. t. a. c. h. r. i. s. t. i. z. p. e. t. r. i. a. u. t. s. a. n. c. t. u. m. i. n. u. e. n. i. u. n. t. a. u. t. s. a. n. c. t. u. m. f. a. c. i. a. n. t. c. p. m. o. x. l. d. i. s. t. i. n. z. c. N. u. n. c. r. e. s. t. a. t. r. e. s. p. o. n. d. e. r. e. a. d. c. o. t. r. a. r. i. a. a. d. q. u. e. b. r. e. u. i. t. a. t. i. s. c. a. u. s. a. f. i. g. i. l. l. a. t. i. u. m. n. o. n. r. e. s. p. o. n. d. e. o. m. a. x. i. m. e. q. u. i. a. s. i. q. u. i. a. b. e. n. e. p. r. e. d. i. c. t. a. l. i. b. a. u. e. r. i. t. c. o. n. t. r. a. r. i. a. r. e. c. i. p. i. u. n. t. l. i. m. i. t. a. t. i. o. n. e. m. p. e. r. e. a. q. u. e. d. i. x. i. i. n. s. o. l. u. t. i. o. n. e. N. a. m. f. a. t. e. n. d. u. m. q. u. o. d. p. a. p. a. p. o. t. e. s. t. e. x. c. a. u. s. a. d. i. s. p. e. n. s. a. r. e. q. u. a. n. d. o. q. c. i. r. c. u. s. d. i. u. i. n. u. m. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. s. c. o. n. c. i. l. i. i. z. u. n. i. u. e. r. s. a. l. e. m. s. t. a. t. u. m. e. c. c. l. e. s. i. e. z. a. u. t. o. r. i. t. a. t. e. m. s. u. m. m. o. r. u. m. p. o. n. t. i. f. i. c. u. m. s. e. d. u. b. i. o. m. i. n. o. c. e. s. s. a. t. c. a. u. s. a. n. o. n. p. o. t. e. s. t. u. t. p. l. e. n. e. l. i. q. u. e. t. e. x. p. r. e. d. i. c. t. i. s. z. a. d. c. i. d. e. r. e. n. u. n. c. i. a. l. i. b. r. o. v. i. d. i. c. i. t. q. u. o. d. p. a. p. a. r. e. n. u. n. c. i. a. u. i. t. e. x. c. a. u. s. a. n. a. m. s. i. n. e. c. a. u. s. a. p. e. c. c. a. r. e. t. p. e. r. e. a. q. u. e. h. a. b. e. n. t. u. r. i. n. c. n. i. s. i. n. i. s. i. m. p. r. i. d. e. m. d. e. r. e. n. u. n. c. i. a. z. p. e. r. e. a. q. u. e. n. o. t. i. n. d. c. p. m. o. E. t. a. d. u. e. r. t. e. c. i. r. c. u. s. h. o. c. c. o. n. i. u. g. i. u. m. s. p. i. r. i. t. u. a. l. e. c. o. n. t. r. a. h. i. t. u. r. e. n. i. z. p. r. i. m. o. c. o. n. i. u. g. i. u. m. c. u. m. e. c. c. l. e. s. i. a. u. n. i. u. e. r. s. a. l. i. c. u. m. u. n. i. c. u. s. s. i. t. i. n. e. p. i. s. c. o. p. a. t. u. s. u. t. p. r. e. d. i. c. t. i. x. i. d. i. c. i. t. u. r. c. o. n. t. r. a. h. i. c. o. i. p. s. o. q. u. o. d. e. p. i. s. c. o. p. u. s. c. o. n. s. e. c. r. a. t. u. r. t. u. n. c. e. n. i. m. i. m. p. r. i. m. i. t. u. r. e. i. c. a. r. a. c. t. e. r. q. u. o. d. p. e. r. n. u. l. l. u. m. q. u. o. d. p. e. r. d. e. u. m. d. e. l. e. r. i. p. o. t. e. s. t. z. r. e. m. a. n. e. t. p. o. s. t. m. o. r. t. e. m. u. t. l. e. g. i. t. u. r. z. n. o. t. a. i. n. c. i. i. x. x. i. j. q. v. i. j. z. h. o. c. e. s. t. i. l. l. u. d. c. o. n. i. u. g. i. u. m. s. p. i. r. i. t. u. a. l. e. q. u. o. d. f. o. r. t. i. u. s. e. s. t. q. u. a. c. a. r. n. a. l. e. c. u. s. i. l. l. u. d. d. i. s. s. o. l. u. a. t. u. r. m. o. r. t. e. i. n. c. p. e. n. u. l. z. u. l. t. i. d. e. s. e. c. u. m. n. u. p. z. p. l. e. n. i. u. s. d. e. h. o. c. p. e. r. p. o. s. t. i. e. n. i. n. c. i. n. t. e. r. c. o. r. p. o. r. a. l. i. a. d. e. t. r. a. n. s. l. a. t. p. r. e. l. a. t. o. q. u. i. s. i. c. i. n. t. e. l. l. e. x. i. t. p. r. i. n. c. i. p. i. u. m. i. l. l. u. s. c. i. c. i. S. e. c. u. n. d. o. c. o. n. t. r. a. h. i. t. u. r. m. a. t. r. i. m. o. n. i. u. m. s. p. i. r. i. t. u. a. l. e. s. c. i. l. i. c. e. t. i. n. t. e. r. e. p. i. s. c. o. p. u. m. z. i. l. l. a. z. e. c. c. l. e. s. i. a. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. e. m. c. u. i. p. r. e. f. i. c. i. t. u. r. z. h. o. c. c. o. n. i. u. g. i. u. m. n. o. n. e. s. t. i. t. a. f. o. r. t. e. s. i. c. u. t. c. a. r. n. a. l. e. t. a. m. e. n. n. o. p. o. t. e. s. t. a. b. s. o. l. u. i. a. b. h. o. m. i. n. e. a. d. i. n. s. t. a. r. c. a. r. n. a. l. i. a. u. t. i. n. d. i. c. t. o. c. s. e. c. u. n. d. o. s. e. d. p. e. r. p. a. p. a. m. e. x. c. a. u. s. a. p. o. t. e. s. t. d. i. s. s. o. l. u. i. t. s. i. n. e. c. a. u. s. a. u. e. r. o. n. o. n. q. u. i. a. s. a. l. t. e. m. d. e. s. i. g. n. a. t. c. o. n. i. u. n. c. t. i. o. n. e. m. q. u. e. c. o. n. s. i. s. t. i. t. u. r. s. p. i. r. i. t. u. i. n. t. e. r. c. h. r. i. s. t. u. m. z. f. i. d. e. l. e. m. a. n. i. m. a. m. u. n. d. e. q. u. e. m. a. d. m. o. d. u. m. i. n. t. e. r. c. h. r. i. s. t. u. m. z. f. i. d. e. l. e. m. a. n. i. m. a. m. s. i. g. n. a. t. u. m. n. o. n. d. i. s. s. o. l. u. i. t. u. r. s. i. n. e. c. a. u. s. a. i. t. a. n. e. c. s. i. g. n. u. m. n. o. n. o. b. s. t. a. t. d. i. c. t. u. m. S. p. e. c. u. p. r. o. c. e. d. i. t. e. n. i. m. u. b. i. n. o. d. e. c. o. l. o. r. a. t. u. r. s. t. a. t. u. s. e. c. c. l. e. s. i. e. u. n. i. u. e. r. s. a. l. i. s. n. e. c. l. e. d. i. t. u. r. d. i. r. e. c. t. e. u. e. l. i. d. i. r. e. c. t. e. o. r. d. i. n. a. t. i. o. d. e. i. t. u. i. p. s. e. m. e. t. S. p. e. c. u. u. o. l. u. i. t. c. o. t. i. t. u. s. u. b. R. u. b. r. i. c. a. d. e. d. i. s. p. e. n. s. a. S. n. u. n. c. b. r. e. u. i. t. e. r. c. i. r. c. a. f. i. n. e. z. u. b. i. p. o. s. u. i. t. c. a. s. u. s. p. l. u. r. i. m. o. s. i. n. q. u. i. b. u. s. d. i. s. p. e. n. s. a. r. e. n. o. p. o. t. e. s. t. z. m. a. x. i. m. e. i. n. u. e. r. x. i. j. z. s. e. q. u. e. u. b. i. t. e. n. e. t. i. n. t. e. r. c. e. t. e. r. a. q. u. o. d. d. i. s. p. e. n. s. a. t. i. o. p. a. p. e. n. o. u. a. l. e. t. c. o. n. t. r. a. e. u. a. n. g. e. l. i. a. u. e. l. u. n. i. u. e. r. s. a. l. e. m. s. t. a. t. u. m. e. c. c. l. e. s. i. e. s. e. u. u. b. i. d. e. c. o. l. o. r. a. t. u. r. s. t. a. t. u. s. e. c. c. l. e. s. i. e. u. e. l. c. o. n. t. r. a. e. a. q. u. e. s. a. n. c. t. i. p. a. t. r. e. s. d. i. s. t. i. n. u. i. u. n. t. b. e. n. e. p. e. r. c. i. i. l. a. p. m. a. q. v. i. j. z. x. x. v. q. p. r. i. m. a. q. u. e. a. d. p. e. r. p. e. t. u. a. m. z. c. c. o. n. t. r. a. z. x. v. d. i. s. t. i. n. c. i. c. u. m. s. i. m. i. l. i. b. u. s. s. i. c. e. t. i. a. m. l. i. m. i. t. a. n. d. u. m. e. s. t. d. i. c. t. u. s. B. a. l. d. m. a. x. i. m. e. c. u. m. i. p. s. e. n. i. l. i. b. o. n. i. a. l. l. e. g. a. t. z. c. o. m. m. i. s. l. o. q. u. i. t. u. r. i. n. t. r. a. s. t. a. t. i. o. n. e. f. i. e. n. d. a. e. x. c. a. u. s. a. c. i. g. r. a. t. i. o. s. e. n. o. l. o. q. u. i. t. u. r. u. b. i. m. a. t. r. i. m. o. n. i. u. m. e. s. s. e. t. c. o. n. t. r. a. c. t. u. m. i. n. t. e. r. p. r. e. l. a. t. u. m. z. e. c. c. l. e. s. i. a. m. s. e. d. q. u. a. n. d. o. d. i. s. p. e. n. s. a. t. i. o. f. i. t. a. d. t. e. m. p. u. s. p. r. o. p. t. e. r. u. t. i. l. i. t. a. t. e. m. p. e. r. s. o. n. a. r. u. m. q. u. a. m. p. a. p. a. e. x. c. a. u. s. a. f. a. c. i. e. r. e. p. o. t. e. s. t. a. r. g. u. c. d. e. m. u. l. t. a. d. e. p. r. e. b. e. n. i. n. f. i. n. e. z. h. e. c. s. u. f. f. i. c. i. a. n. t. q. u. o. a. d. p. r. i. m. a. m. q. u. e. s. t. i. o. n. e. m. z. n. o. n. m. i. r. e. t. u. r. q. u. i. s. p. i. a. m. d. e. p. r. o. l. i. t. a. t. e. a. d. h. i. b. i. t. a. i. n. h. a. c. p. r. i. m. a. q. u. e. s. t. i. o. n. e. q. u. i. a. n. o. n. p. a. r. u. m. e. s. t. a. t. t. i. n. g. e. r. e. z. e. x. p. l. i. c. a. r. e. f. u. n. d. a. m. e. n. t. u. m. p. o. t. e. s. t. a. t. i. o. n. e. t. o. t. i. u. s. u. t. i. t. a. b. i. x. e. r. i. m. e. c. c. l. e. s. i. e. z. q. u. i. a. e. x. s. u. p. e. r. i. u. s. d. i. c. t. i. s. f. a. c. i. l. i. u. s. i. n. f. e. r. t. u. r. a. d. d. e. c. i. s. i. o. n. e. m. a. l. i. a. r. u. m. q. u. e. s. t. i. o. n. u. m. i. n. q. u. i. b. u. s. b. r. e. u. i. t. a. t. e. m. c. u. m. h. a. c. p. r. o. l. i. t. a. t. e. c. o. m. p. e. n. s. a. b. o. z. c. S. e. c. u. n. d. a. q. u. e. s. t. i. o. n. e. a. r. g. u. i. t. u. r. p. r. i. m. o. q. u. o. d. p. r. e. f. a. t. a. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. e. n. o. n. d. e. b. u. e. r. i. t. p. e. r. c. o. n. c. i. l. i. u. m. a. d. m. i. t. t. i. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. e. s. t. p. r. o. p. r. i. e. d. e. m. i. n. o. r. i. i. u. d. i. c. e. a. d. m. a. i. o. r. e. m. p. r. o. u. o. c. a. t. i. o. n. e. i. i. q. v. i. a. n. t. e. r. i. o. r. u. m. a. d. e. o. q. u. o. d. e. t. i. a. m. s. i. p. e. r. e. r. r. o. r. e. m. a. p. p. e. l. l. a. t. u. r. a. d. m. i. n. o. r. e. m. i. u. d. i. c. e. m. n. o. n. u. a. l. e. t. i. n. a. l. i. q. u. o. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. u. t. i. n. l. p. m. a. f. f. d. e. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. s. e. d. c. o. n. c. i. l. i. u. m. n. o. n. e. s. t. s. u. p. r. a. p. a. p. a. m. i. m. o. c. o. n. c. i. l. i. u. z. r. e. c. i. p. i. t. a. u. t. o. r. i. t. a. t. e. s. a. p. a. p. a. u. t. i. n. c. s. i. g. n. i. f. i. c. a. s. t. i. i. n. f. i. d. e. e. l. e. c. z. x. i. j. d. i. s. t. i. n. q. u. a. u. i. s. p. a. t. u. i. t. c. l. a. r. i. u. s. e. r. m. u. l. t. i. s. s. u. p. r. a. i. n. p. r. i. m. o. d. u. b. i. o. d. e. d. u. c. t. i. s. e. r. g. o. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. t. a. l. i. s. n. o. n. e. r. a. t. a. d. m. i. t. t. e. n. d. a. S. e. c. u. n. d. o. u. i. d. e. t. u. r. d. e. h. o. c. t. e. x. e. x. p. r. e. s. s. u. s. i. n. c. c. u. n. c. t. a. p. e. r. m. u. n. d. u. z. i. j. q. i. i. i. u. b. i. d. i. c. i. t. u. r. q. u. o. d. a. q. u. a. l. i. b. e. t. p. a. r. t. e. m. u. n. d. i. a. d. s. e. d. e. m. a. p. o. s. t. o. l. i. c. a. z. a. p. p. e. l. l. a. r. i. p. o. t. e. s. t. a. b. i. l. l. a. a. u. t. e. m. n. u. l. l. i. e. s. t. a. p. p. e. l. l. a. r. e. p. e. r. m. i. s. s. u. s. z. q. u. i. a. n. u. l. l. a. p. r. e. c. e. d. e. t. e. s. y. n. o. d. o. h. a. b. e. t. f. a. c. u. l. a. t. e. m. s. o. l. u. e. n. d. i. q. u. o. s. s. y. n. o. d. u. s. u. n. q. u. a. d. a. m. n. a. u. e. r. a. t. z. d. a. m. n. a. n. d. i. q. u. o. s. o. p. o. r. t. u. i. t. n. u. l. l. a. s. y. n. o. d. o. e. x. i. s. t. e. n. t. e. z. e. s. t. i. l. l. e. t. e. x. u. a. l. d. e. n. o. t. a. z. f. a. c. i. t. p. r. o. h. i. s. q. u. e. d. i. r. i. i. n. p. r. e. c. e. d. e. n. t. i. d. u. b. i. o. z. s. o. l. u. s. p. a. p. a. s. i. n. e. c. o. n. c. i. l. i. o. p. o. t. e. s. t. e. x. c. a. u. s. a. d. e. p. o. n. e. r. e. e. t. i. a. z. i. m. p. e. r. a. t. o. r. e. m. a. d. i. d. e. m. c. n. e. m. o. z. c. a. l. i. o. r. u. m. z. c. p. e. r. p. r. i. n. c. i. p. a. l. e. e. a. e. a. u. z. q. S. e. c. u. n. d. o. q. u. i. b. u. s. i. u. r. i. b. u. s. c. o. l. l. i. g. i. t. u. r. q. u. o. d. a. t. o. t. o. c. l. e. r. o. z. p. o. p. u. l. o. z. i. m. p. e. r. a. t. o. r. e. p. a. p. a. i. u. d. i. c. a. r. i. n. o. n. p. o. t. e. s. t. S. e. c. u. n. d. o. p. r. o. b. a. t. u. r. p. e. r. a. r. g. u. a. m. a. i. o. r. i. c. u. m. e. n. i. m. n. e. c. a. b. i. m. p. e. r. a. t. o. r. e. s. e. c. u. l. a. r. i. n. e. c. a. s. e. n. t. e. n. t. i. a. p. r. e. f. e. c. t. i. p. r. e. t. o. r. i. o. a. p. p. e. l. l. a. r. i. p. o. t. e. s. t. u. t. l. i. f. i. a. q. u. i. a. p. p. e. l. l. a. n. o. l. i. c. e. t. z. l. i.

una. C. de sen. prefec. prelo. multo fortius nec a papa appellatur z cum ipsius potestas est longe maior imperiali ut in c. solite. de ma. z obedi. z in c. duo sunt. lxxvi. dist. C. Quarto fortissime facit quia papa est dei uicarius in terris in c. a. z. i. j. de translatio. prela. sibi enim in persona petri dictum fuit. Pasce oues meas. z quod c. i. q. z. de elec. significasti. z. x. i. i. j. q. p. m. a. quod c. i. q. z. et. c. loquitur ergo cum omnibus vice dei ipse presit a nemine excepto uero corrigi z deprehendi potest ut in dicto. c. alioru. z in c. nemo. z. c. cuncta appellatio enim presupponit maiorem potestatem quam in eo ad quem appellatur ut supra dixi adeo q. de uicario episcopi ad ipsi episcopu appellari non potest cu sit id est tribunal z eade iurisdic. nec consuetudo in contrarium ualet tanq. substantie rei repugnans ut legitur z nota in c. i. de consuet. libro. vi. Sed maioritas contra papam nunquam fuit tradita concilio cum nullus uerbum fuit apostolis dictum iurisdictionis sui potestatis collatum q. fuerit vicarius ipsi petro immo multa petro fuerit dicta ut plene dixi supra in primo dubio per que ipsimet apostoli qui erant spiritu dei pleni ad maiorem confirmationem hoc ipsi uo luerunt q. ipse petrus loco dei omnibus presset x. i. j. dist. sacro. sancta ergo hec appellatio nullo iure seu iuris colore fundari potest C. Quinto z ultimo uidetur probari in c. per venerabilem in si. qui si sint legi. uer. rationib. ubi ex lege diuina probat textus q. in omni dubio recurrendum est ad sedem apostolicam z ipsius diffinitioni z mandato loco dei obtemperadu est ab omnibus no ergo licet concilio de ipsius diffinitione iudicare cum facta concilii sunt per ipsum papam corrigenda ut approbanda ut ibi. et in dicto. c. cuncta per mundum. Ridiculum enim esset dicere cum statuta concilii possunt tolli per papam ut nota in c. ubi periculum de elec. libro. vi. z in c. significasti. c. i. z a papa no potest appellari ad concilium si enim concilio esset supra papam non posset per eum illius statuta violari ut in c. de. Roman. de electi. quod tamen est falsum ut supra dixi Ipse enim papa superiore in hoc seculo non recognoscit ut in c. per venerabilem preallega. post prin. z in c. l. j. de elec. in si. ubi dicitur q. ad superiores i facto pape no potest haberi recursus z est ille bonus tex. i materia ap. pellationis. Et facit c. significasti. c. i. C. In contrarium q. p. pellationi debuerit admitti primo concilium generale est maioris auctoritatis q. sit solus papa ergo a papa ad illud pot appellari consequentia patet ex se z infra melius corroboratur antecede. probatur in concilio generali non solum interest papa sed omnes prelati orbis ut in c. i. j. z. i. i. j. z. c. multi. x. v. i. dist. z representatur per hoc concilium tota ecclesia uniuersalis ut patet actu. x. v. facit c. sicut in fine. x. v. b. i. c. ecclesia. de c. o. l. e. b. i. p. m. a. sed nulli dubiu quia do tota ecclesia sit iuncta cum capite suo maioris auctoritatis sit quia solus papa nam ut supra in primo dubio dixi potestas fuit tradita toti ecclesie sed per papam exercetur tanquam per caput ecclesie ut in c. manet. x. i. i. j. q. p. m. a. z in c. ita dominus. x. i. j. dist. in ple. nissime dixi supra hinc est q. maioris auctoritatis est constitutio totius concilii quam solius pape ut colligitur z. c. i. j. d. i. z. i. b. i. p. Ar. chidia C. Item papa solus potest errare z esse hereticus. x. l. d. i. si papa z insufficiens ad regimen ecclesie ut in c. i. d. e. renun. lib. vi. sed tota ecclesia errare no potest ut legitur z no. in c. arrepta. x. i. i. j. q. p. m. a. z in c. maiores de baptis. hinc etiam est q. ardua no solet papa explicare sine presentia concilii ut legitur z nota in c. ad apostolicam de re iudi. libro. vi. z per p. o. s. t. i. e. n. i. n. c. e. g. e. s. t. i. s. de cleri. no res. consequentia satis corroboratur per optimu simile archiepiscopus est maior episcopis sue provincie adeo q. super eis habebat plenariam iurisdictione ut in c. pastoralis. de offi. o. z. d. i. v. i. q. i. i. i. c. i. t. o. t. e. n. i. l. o. m. i. n. u. s. d. e. i. l. l. o. archiepiscopo appellatur ad concilium provinciale cui interest archiepiscopus tanquam caput ut nota in c. p. m. u. n. i. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. m. i. n. d. c. m. u. l. t. i. s. n. o. t. g. l. o. i. n. c. a. c. o. l. l. a. t. i. o. n. e. d. e. p. r. e. b. e. n. l. i. b. r. o. v. i. z. i. i. j. q. v. i. i. o. m. n. i. s. o. p. p. r. e. s. s. i. u. s. C. Item de ordine z prede appellatur ad preside. si. q. u. a. d. o. a. p. p. e. l. l. i. t. i. i. s. s. o. l. e. n. t. z. d. e. e. p. i. s. c. o. p. o. z. c. a. p. i. t. u. l. o. a. p. p. e. l. l. a. t. u. r. a. d. i. p. s. u. m. a. r. c. h. i. e. p. i. s. c. o. p. u. t. i. n. d. c. a. c. o. l. l. a. t. i. o. n. e. s. i. c. d. i. c. e. n. d. u. m. i. n. p. r. o. p. o. s. i. t. u. t. a. p. a. p. a. p. o. s. s. i. t. a. p. p. e. l. l. a. r. i. a. d. c. o. n. c. i. l. i. u. m. c. u. i. i. n. t. e. r. e. s. t. p. a. p. a. u. t. c. a. p. u. t. S. e. c. u. n. d. o. a. d. d. u. c. o. c. u. e. n. i. a. m. z. c. s. e. n. t. e. n. t. i. a. m. x. x. v. q. i. j. z. m. a. x. i. m. e. i. u. n. c. t. o. c. u. m. e. x. l. i. t. t. e. r. i. s. d. e. i. n. i. n. t. e. g. r. e. s. t. i. v. b. i. d. i. c. i. t. u. r. q. u. o. d. s. e. n. t. e. n. t. i. a. r. o. m. a. n. i. p. o. n. t. i. f. i. c. i. s. p. o. t. e. s. t. i. n. m. e. l. i. u. s. c. o. m. u. t. a. r. i. q. u. a. d. o. i. u. s. t. i. c. i. a. p. r. i. m. o. l. a. t. a. n. o. n. e. s. t. s. e. d. r. e. f. o. r. m. a. t. i. o. i. p. s. u. a. n. o. n. p. o. t. e. s. t. i. n. m. e. l. i. u. s. r. e. f. e. r. r. i. q. u. o. n. i. a. m. a. d. t. o. t. a. m. e. c. c. l. e. s. i. a. z. u. b. i. i. n. t. e. r. e. s. t. e. t. i. a. m. i. p. s. e. p. a. p. a. n. a. m. e. t. s. o. l. u. s. P. a. u. l. u. s. r. e. s. i. s. t. i. t. i. p. s. i. P. e. t. r. o. i. n. f. a. c. i. e. z. i. p. s. u. m. r. e. p. r. e. h. e. n. d. i. t. c. u. e. x. f. a. c. t. o. s. u. o. s. e. q. u. e. r. e. t. u. r. s. c. a. d. a. l. i. i. n. e. c. c. l. e. s. i. a. d. e. i. i. j. q. v. i. j. P. a. u. l. u. s. p. e. t. r. z. r. e. p. r. e. h. e. n. d. i. t. u. t. l. a. t. i. u. s. l. e. g. i. t. a. d. S. a. l. a. t. h. a. s. i. i. c. z. t. a. m. e. n. P. e. t. r. u. s. p. r. i. m. o. c. o. m. e. d. e. b. a. t. c. u. m. g. e. n. t. i. b. u. s. n. e. c. d. i. s. c. e. r. n. e. b. a. t. c. i. b. o. s. a. b. e. i. s. s. i. c. u. t. f. a. c. i. e. b. a. t. i. u. d. e. i. d. e. m. i. s. u. p. e. r. u. e. n. i. e. n. t. i. b. u. s. i. b. i. q. u. i. b. u. s. d. i. c. i. t. u. r. i. u. d. e. i. s. t. i. m. e. n. s. c. o. r. s. c. a. n. d. a. l. u. s. s. u. b. t. r. a. h. i. t. s. e. a. g. e. n. t. i. b. u. s. z. d. i. s. c. e. r. n. e. b. a. t. a. b. e. i. s. c. i. b. o. s. s. i. c. u. t. f. a. c. i. e. b. a. t. i. u. d. e. i. z. s. i. c. i. n. d. i. s. t. i. n. c. t. e. c. o. g. e. b. a. t. p. e. r. e. x. e. m. p. l. u. z.

suus alios iudicare. quod uidens Paulus cum reprehendit z sibi resistit in faciem. fortius hoc poterit facere tota ecclesia alias solus papa posset deducere ecclesiam ad confusionem maximam quod no est dicendum ad idem. i. j. q. v. i. j. s. i. t. e. z. c. u. z. B. a. l. a. a. m. u. b. i. a. s. i. n. r. e. p. r. e. h. e. n. d. i. t. B. a. l. a. a. m. p. r. o. p. h. e. t. a. m. z. p. e. r. a. f. i. n. a. d. e. s. i. g. n. a. t. u. r. s. u. b. d. i. t. u. s. p. e. r. p. r. o. p. h. e. t. a. m. B. a. l. a. a. m. p. r. e. l. a. t. u. s. u. t. i. b. i. a. d. d. e. n. o. t. a. n. d. u. s. q. u. o. d. c. u. m. p. r. e. l. a. t. u. s. c. o. g. i. t. s. u. b. d. i. t. u. m. a. d. m. a. l. u. m. p. o. t. e. s. t. a. b. e. o. r. e. p. r. e. h. e. d. i. C. T. e. r. t. i. o. f. a. c. i. t. s. h. i. n. c. c. o. l. l. i. g. i. t. u. r. x. v. i. j. d. i. s. t. i. n. v. b. i. d. i. c. i. t. u. r. q. u. o. d. c. o. n. c. i. l. i. o. r. u. m. v. e. n. e. r. a. n. d. o. r. u. m. a. u. t. o. r. i. t. a. s. s. i. n. g. u. l. a. r. e. m. i. n. e. c. c. l. e. s. i. a. s. e. d. i. a. p. o. s. t. o. l. i. c. e. a. d. d. i. d. i. t. p. o. t. e. s. t. a. t. e. m. z. d. i. c. i. t. i. b. i. q. u. o. d. p. a. p. a. p. r. i. n. c. i. p. a. l. i. t. e. r. h. a. b. u. i. t. p. o. t. e. s. t. a. t. e. m. a. d. e. o. x. i. j. d. i. s. t. i. n. q. u. a. m. u. i. s. z. x. v. i. j. d. i. s. t. i. n. o. m. n. e. s. s. e. c. u. n. d. a. r. i. o. u. e. r. o. a. c. o. n. c. i. l

causa cōcilii est supra statum et licite receditur a papa. xxiii. q. i. achatus. r. v. in. c. Anastasius. z. d. s. item scismaticus. c. si su- pra allega. nā in eo q. papa est hereticus minor est quolibet ca- tholico: ut dicit glosa in dicto. c. achatus. nec est caput ecclesie sed extra ecclesiam. hoc autem cognoscere habet ecclesia cui in persona Petri data fuit potestas a christo ut in. d. c. manet. xxiii. q. i. z. si diceremus contrarium posset ecclesia deduci in nihilum cum pa- pa possit esse hereticus. d. c. si papa. z. in sufficiens: ut in. c. i. de renū. libro. vi. i. iste casus iudicio meo non habet multum dubitationis cum in hoc casu fere omniū sententia potest iudicari a cōcilio. vt supra dixi: fortius potest eius preceptum cōtra fidei corrigi per concilium. **Secundo** casus magis dubitabilis est ex suo pre- cepto seu sententia decoloratur seu immutatur vniuersalis status ec- clesie. nam communiter tenetur papa hoc facere non posse: ut no- ta in. c. litteras. de restitu. spol. in uer. dispensare. z. in. c. proposuit. de cōcel. preb. z. Inno. in. c. cū ad monasteriū. de sta. regul. Spe. in loco prealle in uer. r. i. q. videtur. in. c. z. si illa. pma. q. vii. z. c. que ad perpetuam. r. v. q. pma. per Archidia. in. d. c. sicut quidāz z. facit quod not. Abbas in dicto. c. nulli. de sen. excom. glo. tamen decreti in hoc vident cōtrariē. nā glo. in. d. c. que ad perpetuaz. di- cit q. cōtra vniuersalem statū ecclesie papa nō dispensat. sed bene quādo nō est ita generale sicut exemplū ponit in cōtinentia sacer- dotū. sed gl. Bar. brigien. in. c. sunt quidā ea. cau. z. questio. dicit q. quicquid dicit Jo. quādoq. papa dispensat cōtra generale statu- tum ecclesie. sicut fecit in. c. nō debet esse. de cōsanguinitate z. affin. sed cōcordando dico q. per illud statutū non decoloratur status ecclesie sed potius reformatur nec solus fecit sed cum toto cōcilio vnde dicerem q. cū ex mutatione vniuersalis status ecclesie deco- loratur ecclesia nō potest papa etiā dispensare. ut in. d. c. z. si illa. secus si nō mutaretur sed potius reformaretur. ut sentit Inno. in. c. quāto. de consue. vbi dicit q. ex magna causa z. alias non potest papa venire cōtra vniuersalē statū ecclesie quod est not. z. in hoc casu credo q. ualeat appellatio ad conciliū saltem vt conciliū re- sistat pape ne confidat de ecclesia. nā ut nota. dicit Inno. in. d. c. quāto. nō est papa sustinendus si vult venire cōtra statū ecclesie vni- uersalem sine causa manifesta. nō enim potest sibi congruentius resisti q. per totā ecclesiam. sicut Paulus resistit Petro ut pre- dixi. z. sub hoc credo includi casū nostrum ut plene tetigi in pri- mo dubio. quare concludo q. dicta appellatio de qua in thēmate fuerit admittenda per ea que satis plene dicta sunt supra ne hoc casu iudicatur papa sed potius sibi resistitur ne destruat ecclesiam dei. interest enī totius corporis ne caput male agat: facit optime d. s. itē cū Balas. ii. q. vii. **Tertius** casus est papa precepit id quod est in se malum uel vehemēter ex suo precepto presumitur scandalū futurum. nā tali precepto nō est obtemperandū. ut no- ta Inno. in. c. inquisitionē. de sen. excom. probatur. r. i. q. iii. si is cui preest. z. c. qui resistit. z. c. iulianus. z. c. si dominus. r. d. c. pmo. debet enīz tota ecclesia resistere scandalis futuris z. ne mala cōtra leges dei cōmittantur ad instar Pauli qui reprehendit Petrū ut supra dixi z. affina que denotat subditū reprehendit Balas prophetas qui denotat prelatum. Et si queris unde cōcilium habet hāc pre- rogatiuā cognoscendi z. resistendi. Respondeo per ea que dixi in primo dubio z. supra in argumentis pro ista parte. z. bene facit dictū Hostien. in capitulo pposuit. de cōcel. preb. vbi dicit q. li- cet papa non potest accusari uel cōdemnari ab homine nisi de he- res. dicto. c. si papa. potest tamen moneri secrete si palam peccat mortaliter. nā velit nolit subiaceat euangelice ueritati quo ad mo- ditionē faciendā que cuiuslibet data est. r. q. pma. si peccauerit. dicit tamē q. nō subiaceat quo ad id quod ibi dicitur: dic ecclesie nisi in heresi. si enī est impenitens debet dici ecclesie fmi deum. id est deū orādo q. ipse inspiret z. ecclesie triumphati ut oret pro ipso. nāz si Imperator z. totus clerus z. totus populus cōuenirent ipsū nō poterunt iudicare caueat tamen ipse quia anima sua in manibus suis z. sibi terribilis iudiciū imminet z. intollerabilior cruciatus. r. q. iij. nemo. z. c. aliorum. In subditis autem habet potestātē bz. eum q. eius precepto est obediendum etiā si dubiū sit an sit mor- tale dummodo vinci potest cōscientia. Si autē certū esset pecca- tum esse mortale tunc ei nō est obediendū sed recognoscendū est. papa celestis. scilicet deus. dicto capitulo iulianus. z. ecclesia triū phās que non fallit. z. hoc ultimū placet z. cōcordat cū dicto In- nocē. in dicto. c. inquisitionē. z. facit quod not. Jo. an. in. c. significasti de offi. ordi. z. in. c. cum a deo. de reser. sed precedens dictum nō placet nā si papa fiat in peccato notorio z. ammonitus per conci- liū non vult desistere z. sic scandalizat ecclesiam potest puniri tāquāz hereticus per cōciliū ut dicit glo. singularis quā approbat totus mundus in capitulo si papa preallega. z. sic per hanc viāz potest denūciare conciliū crimen pape z. ad effectum ut per ecclesiam amoueatur z. corrigatur. potest appellari ad cōciliū vbi pecca-

eum esset notoriū. z. hec sufficiat quo ad secundū dubium. **In** tertio dubio uidetur primo q. tā principes seculares q. clerici etiam sine prelatibus debent interesse concilio generali. de principi- bus secularibus uidetur tex. in. c. ad apostolic. de re iudic. libro. vi. vbi papa pollicitus fuit se uocaturū ad conciliū reges prela- tos z. clericos tāz ecclesiasticos quā seculares ut per se uel per so- lemnes nuncios ad conciliū conuenirent. de Imperatore q. iter fuit concilio multū solemniter legitur in. c. nūc autē. r. i. disti. z. q. plus est ibi imperator proposuit sicut quilibet prelatus. ad idē c. adrianus. lxiij. disti. ubi dicitur q. Karolus rex frācorum cōsti- tuit synodum generalem cum adriano papa z. non solū interfuit sed etiā fuit auctor in constituendo. in qua synodo fuit trāsata in imperatorem potestas instituendi prelatos z. in. c. iij. quod incipit in synodo. legitur q. leo papa in synodo congregata Romē consti- tuit cū cuncto clero z. populo romano ac confirmauit in personā regis Ottonis q. concesserat adrianus Karolo z. sic probat ille tex. q. nō solum reges z. principes sed etiā laici inferiores ac cleri- ci cuncti etiā sine prelatibus debeant admitti ad cōciliū generale etiā ubi tractatur de rebus z. iuribus spiritualibus. nā ibi fuit cō- cessa potestas illi Ottoni eligendi papam z. alios prelatos. ad idē c. nos ad fidem. r. vi. disti. ubi dicit imperator nos ad fidem cō- firmandā synodo interesse uolumus. uidetur enī q. nō tanquam inuitatus sed suo iure debet interesse. facit quod de hoc uolum⁹ nota. glo. in clemē. i. de offi. vicar. facit c. i. q. vi. disti. ubi conciliū peractum fuit imperante Constantino augusto. **Item** nō so- lum principes sed etiā iudices inferiores leguntur interfuisse cō- cilio ut in dicto. c. ad sedem. r. v. q. pma. ubi papa uocauit ad cō- ciliū episcopos z. clericos ac iudices diuersarum puinciarum z. sic probat ille tex. partem affirmatiuā huius dubii respectu cleri- corum inferiorū z. respectu laicorū saltem preexcellētium. z. pro clericis inferioribus uidetur ultra predicta tex. in. c. In nomine domini. r. iij. disti. ubi legitur episcopos abbates z. presbyteros: dyaconos interfuisse. z. confedisse concilio. ut in. c. cōuenientibus. pma. q. vii. probatur de monachis vel saltem abbatibus rponē- di ubi monachos pro abbatibus vt exponit ibi gl. z. in. c. adrian⁹. el secūdo preallega. expresse dicitur de abbatibus z. in. c. anastasi- us. r. iij. disti. expresse fit mentio de episcopis z. presbyteris z. cum etis ecclesie catholicis. ad idē c. olim. r. v. disti. ubi dicitur q. li- cet episcopus ex institutione ecclesie sit presbyter maior. omnes tamen debent regere ecclesiam in cōmuni ut in. c. i. v. disti. fit spe- cificē mentio de presbyteris in genere. Et ex supradictis iuribus in vnum collectis satis uidetur probatum q. reges principes et alii prelati inferiores episcopos z. alii sine prelatibus debeant interesse concilio generali. **Secūdo** principaliter pro- batur sic. conciliū representat vniuersalem ecclesiam ut in. c. sicut in. r. i. v. disti. sed ecclesia fidelū collectio dicitur. de consecra. disti. iij. ecclesia. ergo quilibet fidelis deberet admitti si hoc postularet. cū enim tractaretur ibi de reformatione totius orbis cuiuslibet iter esse ut admittatur. pro hoc facit quod not. Innoc. in. c. vestra. de loca. z. in. c. si de offi. leg. vbi dicitur q. cum episcopus uel legatus uult facere statutū tangens alios seu aliorum iura debet hoc fa- cere cum illorum consensu etiā si sint laici. uel salte debent esse pre- sentes. argu. de consecra. disti. iij. c. i. z. c. si de feriis. z. idē. Frede. de senis. concilio. r. vii. **Tertio** uidetur q. hoc probare actū. r. v. vbi in concilio etiam rei ardue nō solum interfuerūt apostoli sed etiam alii presbyteri z. seniores z. responsū fuit factū sub nomine apostolorū z. seniorum z. quod placuit ibi cōcilio dicitur placuit se totū ecclesie. unde dicitur ibi q. placuit apostolis z. senioribus: cum tota ecclesia. z. sic probatur q. interfuerūt apostoli z. presby- teri z. alii honorabiles uiri qui representauerūt totam ecclesiam. quod est not. si enim apparet quilibet qui ducebatur sancto spiritu hoc fecerunt. fortius debet fieri nūc cum illorum actio nostra de- bet esse instructio. argu. c. significasti. de elec. r. i. disti. c. ecclesiastica. rum. sic etiā in antiquis cōciliis presuntur spiritu factum per il- lorum os fuisse locutum. l. vi. si ille. **Quarto** specificē pro regi- bus facit cū enim ungatur etiā ex precepto dei in ueteri testamē- to z. hodie etiā in nouo. vt in ii. de laca. vnc. z. ii. q. vii. s. item cūz Balas. uidetur persone ecclesiasticę. **Item** susceperunt in eo- rum dignitatem ecclesiam dei tuendā de quo tenebant in stricto iu- dicio rationē reddere ut in. c. principes. z. in. c. regum. r. iij. q. v. eo- rum ergo interest concilio interesse vbi de regimine ecclesie z. toti- us orbis agitur. **In** cōtrariū uidetur primo tex. apertus in. c. nā. r. v. di. ubi dicitur q. etiā Imperatores synodalibus actibus interesse nō debent. **Secūdo** probatur cōtra omnes nō episco- pos per. c. satis euidenter. ea. cau. q. ii. ubi dicitur illicitum esse enīz qui nō est in ordine sanctissimorum episcopos ecclesiasticis imi- sceri tractatibus. **Tertio** est bonus tex. in. s. hinc etiam. ubi di- citur synodo congregata apud urbem z. in disceptatione posito

an accusatores deberent audiri contra simacum papam. seren⁹. i. mus Imperator quasi deo spirante respondit synodalis est arbi- trari in tanto negocio sequēda prescribentis statuere: nec aliquid ad se preter reuerentiam de ecclesiasticis negociis pertinere com- mittens etiā potestati pontificum ut siue positiui uellent audire negotiū siue nollent q. magis putarent utile deliberarent dūmo- do uenerādū prouisione conciliū par in ciuitate romana daretur ecclesie. ergo ex uerbis imperatoris per conciliū approbatis pro- batur primo q. laici nō debent se impedire de factis concilii pre- ter reuerentiā impendendā z. q. tantū pontifices cōstituunt gene- rale conciliū. **Quarto** uidetur tex. in. c. pmo. z. ii. q. vii. disti. ubi cōciliū generale appellatur synodus episcoporum. ad idē r. v. disti. c. pmo. ubi dicitur q. ante Constantinum imperatorem nō erat data episcopis facultas conueniendi in unū sed Constan- tinus dedit potestātē christianis conueniendi z. tūc incipit gene- rale conciliū z. inter cetera concilia tunc peracta quattuor fue- runt uenerabiles synodi. que totam principaliter fidem comple- ctuntur quasi quattuor euāgeliste. z. totidem paradisi flumina. z. dicitur ibi q. harum pōt nicaena synodus. c. r. vii. episcoporum Cō- stantino augusto imperatore peracta est. z. sic solum episcopi cō- liguntur interfuisse. z. idē dicitur ibi de synodo ephesina scilicet quasi a bucentis episcopis fuit edita. si ergo illi spiritu sancto ple- ni non uocauerunt facientes uel inferiores prelatos uidetur q. necessario nō sunt uocandi. **Uenio** ad solutionem huius diffi- cilis dubii quod nō reperio in aliqua iuris parte scribētes exami- nasse quod est ualde necessarium cum iura supra allegata uarie in hoc loquantur z. dum de facto in concilio Senis habito tem- pore pape Martin⁹. Aldece r. iij. casus disceptandi accidissent varij varia dicebant nihil tamen circa hoc determinatū extitit. Ego autem prout ingenij mei capacitas diuina gratia ministrā- te patitur inferam quod mihi in dubio hoc dicendū uidetur. pri- mo inferam respectu laicorum: secundo respectu clericorum. **De** laicis est glo. magis in capitulo ultimo. de his que fiunt a prelat. que dicit non debere interesse laicos concilio ecclesiasticis nisi in tribus casibus. Primus. si specialiter inuitentur. allegat. capi: adrianus. lxiij. disti. in fine. Secundus si tractatur casus fidei. lxxvi. disti. c. ubi naz. Tertius si tractatur de matrimo- nio. quia tales cause eos tangunt possunt interesse allegat. r. v. q. vi. ad sedem. Jo. an. in dicto capitulo fidicet q. in predictis casibus interessent ut audiant non ut iudicent uel ut doceant. lxiij. disti. in fine. docendus. Item dicit q. etiam ad predicta nō est ne- cesse laicos uocari cum ibi diffinienda poterunt eis postea in pre- dicationibus publicari que predicatio fieri potest etiam ex cōmu- nicatis. de senten. excom. r. i. v. disti. dicit tamen q. laici possunt ad conciliū venire pro iusticia petenda uel defendenda. de iu- di. nouit. z. nota. hoc ultimum pro quo ego allego tex. optime in capitulo pmo. de sponsa. In ecclesiasticis autem negociis z. cleri- corum correctionibus sunt laici excludendi fm cum. argu. in ca- pitulo massana. de elec. z. expressus in extrauaganti bonifacii. de offi. ordi. debent. z. cum his dicit Jo. an. an. transeunt communiter scribentes. Innocent. autem in capitulo graue. de preben. tra- ctat iuris plene de debentibus interesse provinciali concilio et episcopali z. nil dixit de generali forte dubitauit propter iurium uarietatem. nec etiam Jo. an. hunc articulum tetigit nisi loco- rum respectu. ut supra tetigi. sed ego reperio in decretis glo. deui- autem a iudicio Bernardi z. Jo. an. scilicet in. c. adrianus. lxiij. disti. in fine. dicit enim q. ad causas matrimoniales laici quando q. inuitantur. z. sic intelligit. d. c. ad sedem. in causis autēz fidei vi- cit q. laici interuenerunt etiam non uocati. allegat. c. ueniam pre- allega. z. sic sentit q. in causis matrimonialibus nō sit speciale. nō enim intereunt nisi inuitati z. in hoc deuia- a iudicio Bernardi. in causis uero fidei uult q. interfint iure proprio z. in hoc deuia- re uidetur a iudicio Jo. an. Ego dicerem q. ubi in concilio tractā- da sunt negocia ecclesiastica seu pertinentia ad iurisdictionem ec- clesiasticam non est necesse laicos uocari quia potestas de his di- sponendi data fuit clericis z. non laicis: quia Petro z. apostolis z. in personis eorum suis successoribus data fuit potestas de spi- ritualibus disponere ut plene dixi in primo dubio. facit. c. ecclesia de constitutionibus. z. c. bene quidem. lxxvi. disti. in fine. proba- tur in iuribus pro parte negatiua allega. z. maxime i dicto. s. hinc etiam. z. expressus in capitulo. ueniam. cum enim ibi uideatur ex- cipere causam fidei duntaxat satis uidetur formare regulam in oppositum. r. iij. q. vii. dominus. ad idē. d. c. satis euidenter. et bene facit. c. principes. r. iij. q. qnta. vbi dicitur in ecclesia non est necessaria potestas secularis nisi in defectum ut q. non ualent ef- ficere sacerdotes sermōe doctrine potestas secularis imperet per discipline per terrorem. In causa fidei distinguendum. Aut enīz queritur nunquid de necessitate sunt uocandi per ecclesiam z. cre-

do q. non quia ut dixi potestas plene disponendi spectat ad cleri- cos maxime in causa fidei. est enim ista causa mere iuris ecclesia- stici adeo q. secularis iudex nec directe nec indirecte potest de ea cognoscere sed sola executio ad petitionem ecclesie pertinet ad lai- cum. ut nota. singu. in capitulo inquisitionis. s. prohibemus. de he- reti. libro sexto. neq. possunt publice uel priuati de fide dispo- nare. ut in capitulo secūdo. s. inhiemus. de hereti. libro sexto. nec in conciliis principalibus a sanctis patribus editis legitur laicos fuisse uocatos licet de fundamēto fidei fuerit actum. ut pater. r. v. disti. in fine. capitulo pmo. z. per totum. sed si laici sponte se offerūt ad conciliū in causa fidei tunc puto q. debent admitti z. sic pro- prioloquitur illud. c. ubi nam. ibi enim iperator obtulit se z. sic in- telligo glo. in capitulo. adrianus. cum enim fides potest remane- re apud simplicem laicum ut dixi in alijs dubijs quia non potest ecclesia esse nulla interest cuiuslibet si uult interesse vt admitta- tur z. tunc puto q. non simpliciter audient ut dicit Jo. an. sed confluent z. dicent opiniones eorum. idē credo q. tractabunt sed non decident ipsi. sic intelligo illud. c. ubi nam. ibi enim solum fit mentio de tractatu qui est diuisus z. separatus a decisio. ut in ca- pitulo tua. z. capitulo finali. de his que fiunt a prela. z. in capitulo ultimo. de his que fiunt a maio. par. capituli. q. tractari debeant facit ratio preallegata. quia posset laicus melius scire ueritatem sicut olim penes beatam uirginem fides sola remāst. Item facit c. ad sedem. ubi laici tractant illas causas matrimoniales: sed clerici habent dicere quia populus est docendus z. non sequendus. ut in capitulo docendus. preallega. z. quia laicis non licet iudica- re spiritualia ut in dictis iuribus. habebunt ergo laici in causa fi- dei uocem consultiuam: non autem decisiuam. in alijs autem ne- gociis si inuitantur habebunt uocem consultiuam uel becisiuam quatenus eis permittitur per conciliū. nam papa potest eos fa- cere capaces iurium spiritualium z. maxime potestatis uocis dan- de. ut in capitulo adrianus. ii. q. iij. disti. c. ubi naz. in. c. in synodo. c. vi. legatur z. notatur. ii. q. vii. mēnaz. quoniam potest dare laico po- testatem excommunicandi. ut not. glo. r. iij. disti. in fine. capitulo. uerum. r. c. bene. lxxvi. disti. c. ubi naz. Jo. an. in capitulo secūdo: de preben. libro. vi. z. sic per inuitationem ecclesie intelligo omnia iura in quibus legitur laicos interfuisse concilio. ut apertissime probat tex. iuncta glo. in dicto capitulo ueniam. ibi enim dicit pa- pa q. non legitur Imperatores z. alios principes seculares inter- fuisse tractatibus nisi in causa fidei. quod uidetur falsum cum in multis alijs casibus legitur interfuisse. ut supra plene allegaui in prima parte. sed ut dicit So. bene interfuerūt tunc sed inuita- ti: non autem iure proprio. z. sic probat ille tertus sic intellectus: q. in causa fidei interfint iure proprio. quod intellige ut dixi supra non ob. q. ad iussum Imperatoris fuit synodus pluries congre- gata quia processit illud fm ea tempora quibus non erat facul- tas christianis tute in unum conueniendi sed postmodum statu- tum fuit vt sine auctoritate pape nullo modo posset synodus cō- gregari. r. vii. disti. in fine. per totum. z. uide. c. ii. de preben. libro sexto in nouella. **Item** non omnes clerici interfint in cōcilio ut sta- tim uicam. z. per hoc inferaz q. in casu thēmatis nostri principes seculares non poterunt interesse inuito concilio cum non agitur de fide sed de ualiditate illius dispositionis q. est negocium eccle- siasticum. z. uidetur tex. in finili. in dicto. s. hinc etiam. r. vii. disti. z. in capitulo. satis euidenter. lxxvi. disti. in fine. de prelati- z. clericis inferioribus potest magis dubitari cum multum uarie iura loquantur. ut patet in argu. allegatis pro z. contra reperio glo. ualde nō in decret. r. vii. disti. in fine. in summa. que dicit q. cō- ciliorum quedam sunt vniuersalia quedam particularia siue pro- uincialia. quedā episcopalia. Vniuersale dicitur quod papa uel eius legatus constituit cum omnibus episcopis z. sic uult aper- tissime q. de iure alii prelati inferiores de necessitate non sunt uo- candi z. quatenus illa glo. dicit de legato pape intelligi ad hoc ha- bente speciale mandatum alias secus. ut not. glo. in capitulo secū- do: eadem disti. z. iii. disti. c. ubi naz. s. porro. Et nō. ex illa glo. q. pa- pa potest mittere legatum loco sui ad conciliū generale. quod

probat in capitulo secundo. eadem diffinitio. Item probatur in c. adrianus. lxxii. diffinitio. et ibi appellantur missi. alibi appellantur locum tenentes. ut in capitulo convenientibus. pma. q. vii. et vide ibi glo. in ver. vniuersalibus. et sic principes seculares in casibus in quibus interesse possint iterantur personaliter vel per solennes nuncios ut est ter. in capitulo ad apostolicam. de re iud. libro sexto. Item in vniuersalibus cum per se facile conuenire non possunt. ut in capitulo finali. de his que sunt a prela. prelati vero debent interesse personaliter nisi iusto impedimento detineantur. tunc debent mittere legatos. xvi. diffinitio. episcopus ad synodum. et vide quod not. hostiens. et Joan. an. in c. secundo. de procura. et vide ter. cum glo. lxx. diffinitio. c. tertio. de alijs duobus concilijs glo. ibi prosequitur. Sed plenius de illis duobus vide p. In noc. et doctores in c. graue. de preben. et an hec concilia inferiora possunt condere canones particulares vide bonam. glossam in dicto. s. porro. et xvi. diffinitio. in summa. Et an legatus pape et legati one generali possit concilium provinciale celebrare vide per glo. et melius per archidiaconum in dicto. s. porro. Ego autem hic solum prosequor primum membrum scilicet de concilio vniuersali quod non est bene diffinitum per maiores nostros licet enim illa glo. xii. diffinitio in summa posuerat opus suum nihil tamen inducit nec respondit ad infinita contraria supra per me allegata. et ipse met glossator in dicto. c. convenientibus. pma. q. vii. dicit q. abbas debent interesse concilio licet secus dicat de monachis simplicibus. et in c. concilia. xvi. diffinitio. sentit primum faciendum mentionem de solis episcopis. Item sentit l. c. nec licuit. in glo. tertia. que etiam prosequitur ad quem spectat impetratio institutionis concilij et not. in hoc illam glossam. Ego dicerem q. in concilio generali episcopi solus de necessitate sunt uocandi per iura pro hac parte allegata. Item puto de inferioribus prelatibus habentibus episcopalem iurisdictionem ut sunt magni abbates. hoc ultimum uidetur probare ter. in capitulo convenientibus. pma. q. vii. vbi Abbas tenuit locum pape in concilio. et multi abbates dederunt vocem decisivam quemadmodum episcopi: quod de alijs inferioribus non legitur ibi. ad idem. c. adrianus. ij. lxxii. diffinitio. vbi dicitur q. synodus illa fuit celebrata a centum quadraginta tribus religiosissimis episcopis et abbatibus et sic abbatibus illi equiparantur episcopis et ubi legitur inferiores interfuisse intelligo q. specialiter fuerint inuitati. sicut et laici quandoq. inuitantur: ut supra dixi. hoc proboracione ultima superius allegata. Ad concilium provinciale non uocantur regulariter nisi episcopi. ut plene not. Innocentius in c. graue. de preben. probatur in capitulo sicut olim de accusatione. et xvi. diffinitio. quasi per totum. licet de capitulis ecclesiarum cathedralium dubitetur nunquid debeant inuitari ad tractatus concilij ut nota in dicto capitulo finali. de his que sunt a prela. ergo fortius ad concilium generale de necessitate uocandi non sunt. eadem ratio que est de toto quo ad totum debet esse de parte quo ad partem. ut in capitulo pastoralis s. item cum totum de off. delega. et in l. que de tota. ff. de rei uend. si enim in factis prouincie non admittuntur clerici inferiores prouincie ita nec in factis vniuersalibus uocandi sunt inferiores vniuersales. nam statuere iudicare. et reformare sunt iurisdictionis de rebus eccle. non aliena. c. finali. de accusa. qualiter et quando. sed potestas hec remanet penes episcopos et prelatos magnos. satis ergo est q. episcopi uocentur. olim enim ecclesia regebatur per omnes sacerdotes ideo non mirum si omnes seniores vocabantur ad concilium sed hodie non sic. ut. xvi. diffinitio. capitulo primo. nec obstat si dicatur q. episcopi uocant inferiores ad synodos suas licet iurisdictionem non habeant: ut patet in c. decernimus. xvi. diffinitio. quia dico q. non uocantur ibi inferiores ad communicandum uel statuendum sed principaliter ut facta in prouincia concilio intimentur ut ibidem dicitur et in dicto capitulo olim. Item ut inquirat corrigat audiat querelas singulorum et fini liat: ubi et in dicto. c. de concilijs. eadem diffinitio. Si autem clerici occurrerent sponte et uellent admitti ad concilium credo q. de necessitate non essent admittendi nisi sicut supradixi de laicis. hoc uidetur probari in dicto capitulo finali. de his que sunt a prela. vbi speciale disponitur in capitulis ecclesiarum cathedralium respectu conciliorum prouincialium. Alii autem clerici inferiores episcopis non sunt de necessitate admittendi etiam si sponte veniant nam et de capitulis ibi dubitatur et dico q. tunc non habent ibi uocem decisivam sed solum consultiuam: unde ibi fit mentio solum de tractatu qui est separatus a decisione ut supra dixi. honestum tamen esset ut admitterentur ad tractatum saltem ubi deest copia episcoporum. unde intelligo omnia iura in quibus legitur inferiores interfuisse q. specialiter non fuerint ibi uocati seu de gratia admissi ut cum maturiori concilio procedere uideretur. Et aduertendum q. quandoq. papa celebrat concilium non ita uni

uersale et non uocat prelatos omnes de urbe sed aliquos speciales ut probatur in c. in synodo. lxxii. diffinitio. vbi celebrant concilium cum clero et populo romano. hinc est q. iura quedam concilia pape appellantur vniuersalia ad differentiationem aliorum que non sunt ita vniuersalia. et octo leguntur synodi vniuersales. ut in c. sancta. et in capitulo sequenti. xvi. diffinitio. et in c. conuenientibus preallegato. hinc est q. una synodus dicitur maioris auctoritatis quam alia scilicet ex numero et qualitate eorum qui interfuerunt. ut in capitulo. sexta synodus. c. diffinitio. Sed hic potest probabiliter dubitari nunquid sit in optione pape quod ad synodum vniuersalem sunt uocandi et admittendi: dicerem sic q. in his que consistunt in plena potestate pape potest uocare quos uult quia de necessitate non congregat illud concilium sed de honestate. et non habet illorum consilium. et sic potest intelligi dictum capitulum ad apostolicam. de re iudica. libro sexto. In alijs uero puta in factis fidei dubijs uel concernentibus vniuersalem statum ecclesie et per que decolorari posset status ipsius ecclesie credo q. necessario habet uocare episcopos et alios magnos prelatos habentes episcopalem iurisdictionem. nam isti sunt a deo constituti ut supra dixi in primo dubio ad regimen vniuersalis ecclesie licet papa sit super omnes alias notabiles personas ut principes seculares et inferiores clericos etiam uocare poterit pro concilio habendo. et arg. c. finali. x. diffinitio. quia sic plerumq. a sanctis patribus non sicut fuisse factum ut in iuribus supra allegatis. non tamen puto hoc casu illis communicare uocem decisivam sine consensu concilij. ex quo hoc casu iurisdictione pertinet ad concilium. argumen. in regula in re communi. de re iudica. libro sexto. et l. sabinius. ff. communi diu. facit opti. quod in simili not. Joan. an. post compost. in c. scriptum. de electione. ubi dicit q. maior pars capituli non potest etiam uno resistente communicare uocem non habenti: quia i re communi et sic bene potest maior pars admittere alios pro consilio habendo in arg. in c. obeuntibus. lxxii. diffinitio. et per hoc patet quid dicendum in casu thematis nostri et generaliter i omibus concilijs et satis patet responsus ad contraria superius formata. Ad quartum dubium arguitur primo pro parte concilij potestas tradita christo domino est penes ecclesiam. quaquam explicetur per papam caput ecclesie ut plene dixi supra in primo dubio. ergo mortuo papa uel deposito ecclesia potest hanc potestatem exercere et potest attentari q. etiam iusto papa potest concilium legitime congregatum de dignitatibus et beneficijs prouidere cum christus ordinandi et disponendi ecclesiam oibus apostolis et i personis eorum successoribus potestatem contulerit ut in primo dubio plenissime allegauimus ubi vide. et ultra ibi allegata induco ad propositum unum notabile mortuus quod colligitur actum primo capitulo. vbi patet q. uacante episcopatu iude pro ditoris omnes apostoli et discipuli simul tractauerunt de successore et elegerunt duos ex omnibus. scilicet Barnabam et Mattheum. et posita super eis sorte quis illorum duorum prefereretur: cecidit fors super Mattheum et sic fuit ille assumptus in numero duodenario ut patet in loco preallegato. et licet tunc non essent episcopatus ita sicut hodie distincti. ut in capitulo olim. lxxv. diffinitio. habebat tamen cum in cura. pma. q. pma. episcopus. et nota in c. cum causam. de probat. oibus. et de episcopatu iude itel ligitur dictum Psalmiste. Et episcopatu eius accipiat alter et c. ut legitur in actibus apostolorum. c. pmo. preallegato. si ergo Petrus qui erat spiritu sancto plenus passus est ut omnes prouiderent in communi. ergo presumendum est q. hec potestas apud ecclesiam vniuersalem que representatur per concilium vniuersale ut supra dixi. Secundo probatur per. c. si q. pecuniam. lxxviii. diffinitio. vbi patet q. mortuo papa cardinales cum toto clero excommunicant inuasorem seu intrusum in papatum et sic collectio clericorum exercet iurisdictionem vacante sede romana. et facit Clemens. ne romani. de electio. ubi prohibentur cardinales exercere spectantia ad papam sede vacante. et de concilio nihil dicitur ergo concilium talia exercere poterit. arg. l. cum pretor. ff. de iudi. et de presumpti. c. nonne. Tertio facit arg. ab absurditate vitanda. nam si potestas non remaneret apud ecclesiam vniuersalem sede vacante sequeretur q. papa mortuo ecclesia remaneret sine aliquo pastore in terris: quod non est presumendum: quia secundum hoc cum reuerentia loquendo christus dominus noster non fecisset tamquam bonus pater familias. argum. c. pro humani. de homi. libro sexto. et quod ibi notatur per Innocentium nam multa pos sunt grauissima occurrere ante creationem pape in quibus necessarium esset ut plenitudine potestatis. et forte de papa non posset de proximo prouideri. ualet argumen. ab absurdo. de priuilegijs. capitulo ex ore. l. tertia. c. de conditione inserta. Quarto probatur per illam auctoritatem Christi. Si peccauerit in te frater tuus et c. dum dixit q. si te non audierit dic ecclesie. habe

tur de iudi. nouit. et ij. q. i. si peccauerit. et in euangelio supra allegato in primo dubio denotauit ergo q. potestatem tradiderit ecclesie alias sequeretur q. vacante papatu non possit auctoritas exerceri respectu totius christianitatis quod quantum absurditatis sapiat nemo est qui nesciat et contrarium uidetur probari in capitulo si duo contra. lxxviii. diffinitio. vbi patet q. si est contentio inter duos de papatu et ignoratur quis sit in iure potior concilium generale erit iudex ut ibi nota in glo. et sic ecclesia exercet iurisdictionem in casu dubij ergo fortius ubi nullus subest papa penitus. Item concilium olim eligebat papam ut in capitulo si transitus. eadem diffinitio. et sic prouidet de papatu fortius ergo de inferioribus dignitatibus. Item apostoli cunctes per mundum ordinabant presbyteros per singulas ecclesias actum. xlii. prope fi. et per presbyteros vniuersales ecclesia gubernabatur ut in capitulo olim. lxxv. diffinitio. et per ecclesias fuit ordinatum ut ex presbyteris eligerentur qui essent supra alios et appellaretur episcopi: ut in d. ca. olim. et in c. legimus. lxxviii. diffinitio. In contrarium facit primo capitulo ita dominus. xvi. diffinitio. vbi dicitur quod huius iuris sacramenta ad omne apostolorum officium pertinere uoluit ut in beatissimo Petro apostolorum omnium summo principaliter tollerari ut ab ipso quasi quodam capite sua uelut in corpore omne defunderetur. Et quibus uerbis satis euidenter colligitur q. omnes administrantes debent a Petro et sic a papa succedere deriuari et sunt illa uerba Augustini in libro secundo de doctrina christiana. cum ergo ecclesia vniuersalis absq. papa sit corpus representatum papa uero loco dei sit caput huius corporis hinc Petrus fuit appellatus cephas id est caput et principium ut in c. i. xli. di. Ergo concilium non potest sine papa hec dona dei bifundere in corpus seu membra ecclesie. Ad idem secundo inducitur. c. loquitur. xliii. q. i. ubi dicitur q. aut unitatem in ecclesia dominus designaret super vno scilicet Petro ecclesiam fundare uoluit per illa uerba tu es petrus et super hanc petram et c. ipse enim fuit tantum petrus. ut in c. i. xli. diffinitio. et c. in illis. l. diffinitio. non ergo potest concilium de dignitatibus prouidere cum non apostoli sed ipse Petrus tenuit in terris vicem dei. ut in c. ij. de transla. prela. et sic in petra ratione unitatis ad quam designanda dominus Petrus solum precepit ut in iuribus preal. et c. Tertio faciunt iura que dicunt q. mortuo papa ecclesia uacat ut in c. de men. ne romani de elec. et in c. vno de scismati. li. vi. Si uacat ergo potestate papale exercere non potest ualeat enim arg. a vi uocabuli de preben. cum fm. xxi. diffinitio. clerico. Quarto facit hec ecclesia militans est diuinitus exemplata ab ecclesia celesti. ut in d. c. ad hoc. lxxviii. diffinitio. ut plene per glo. in c. de ad nostrum de here. tised in celesti curia est vnus qui cuncta ministrat et cui omnia parat scilicet deus sine quo nihil fit ergo in hac nostra ecclesia militante vnus deus esse. papa qui omnia ministrat et sine quo potestas papalis exerceri non debet et ouile debet esse distinctum a pastore ecclesia enim est loco ouilis et papa loco veri pastoris. scilicet christi non ergo debet ouile pastorem sed pasci nec occupare officij pastoris. Solutio in hoc dubio non memini me legisse expresse aliquam auctoritatem sed ego meliori iudicio temp. saluo dicerem q. si nulla urgebat necessitas prouidendi de dignitatibus ante creationem romani pontificis non debet prelium de talibus se intrinsece. nam de iure et antiqua prouisione ecclesie potestas prouidendi de episcopatibus pertinet ad papam ut dicit glo. no. m. c. quaq. de elec. li. vi. probatur in c. in illis. lxxviii. diffinitio. ubi p. q. solus Petrus de episcopatibus et superioribus dignitatibus prouidebat ad id c. i. xli. diffinitio. potestas uero prouidendi de inferioribus beneficijs fuit tradita episcopis. de pe. di. i. omnes basilice. et q. i. regeda non debet ergo concilium sine papa infringere antiquas ordinationes nec iura nec preeminencias pape uiolare. ar. de. ne romani. de elec. et c. significasti de elec. de maiori. et obe. cu inferior. et c. licet in fi. de elec. et in c. per venerabilem qui filij sint legitimi et faciunt no. supra pro hac parte allegata. Item sicut capitulum representat ecclesiam cathedralem de testa. relatu. el secundo non succedit in potestate conferendi beneficia spectantia ad collationes solius episcopi ut in c. vno ne sede uacant. li. vi. Item nec concilium representans vniuersalem debet prelium de talibus se intrinsece dignitates pertinentes ad prouisionem pape ita non potest dici plenitudo concilium et plena ecclesia sine papa. et vij. di. mulier. et d. c. significasti et hoc credo generaliter in omnibus que uoluntarie geruntur per concilium sicut in simili dicimus in c. sede uacante ut no. glo. in c. de. i. de here. ut in c. vno de maio. et obe. di. li. vi. sed ubi necessitas multum urget nec possit aliter prouideri q. per concilium nec necessitas patitur dilationem in euentum rationis romani pontificis arbitror pronuntiationem concilij ualere per ea que supra allegauimus in prima parte. Unde trademus in hac materia hanc conclusionem q. de omnibus pertinentibus ad papam concilium

potest se impedire si necessitas magna urget de presenti nec aliter potest per constitutiones iaz postas prouideri nec sine magno damno expectari post creationem pontificis. Et ergo concilium administrator necessarius non autem voluntarius et hoc equissimum et cessant fere omnes absurditas et rationes adinuicem conflictantes nec obstat qd dicitur de Matthea quia in illo concilio seu congregatione fuit Petrus et ipse tanquam principalis propofuit negocium et fecit ad maiorem firmitatem et propter ecclesie nouitatem. nam postea ipse solus prouidet de episcopatibus ut in d. c. in illis. xvi. diffinitio. et apostoli receperunt predicandi potestatem ab eo ut cum in superioribus recognoscere licet deus misisset oia ut no. Archi. in d. cita dominus. et dicit. s. in primo dubio et sic papa hodie posset facere in concilio si uellet et ad ardua uocaret concilium ut no. in c. ex gestis. de cle. no. residen. et in c. ad apostolicam. de re iud. lib. vi. et illud factum substitutionis erat nunc arduum nec obstat q. christus tradidit potestatem toti. potest enim respondere dupliciter pma q. omnes apostolos fecit pares respectu consecrationis et ordinis non autem iurisdictionis: in illa enim Petrus preuit omnibus ut no. glo. in c. in nouo. lxxviii. diffinitio. et in c. loquitur. xliii. q. i. et uidetur bonus ter. in c. in illis preallegata. et in c. per venerabilem. qui fil. sint legitimi. Secundo potest dici tenendum qd dixi in primo dubio q. licet potestas etiam iurisdictionis fuerit data omnibus fundamentum tamen et caput fuit datus Petro. ut probatur in dicto. c. loquitur. non improbandum ibi littera ut improbat ibi glo. Alii ergo habent iurisdictionem sub papa ut hodie est videre in episcopis qui non solum habent ordinem sed etiam iurisdictionem spirituale in suis diocesis et olim exercebant per totum orbem antequam dioceses essent distincte ut. s. dixi licet hanc iurisdictionem habent sub papa qui dicitur habere plenitudinem potestatis. Alii enim sunt electi in partem plenitudinis ut in c. ad honorem. de aucto. et vsupal. exercebant ergo episcopi potestatem sibi traditam in diocesis suis et non alibi nisi ut dixi quando necessitas magna aliud postularet quia tunc totum corpus gerit uice capitis et ipse christus cuius negocia agitur erit hoc casu caput ecclesie per se sine vicario. ipse enim christus uerus uice pontifex et caput ecclesie. dicto. cap. loquitur. papa autem est vicarius christi: ut ibi de transla. prela. per totum. sicut enim necessitate urgente vnum membrum vitur officio alteri et non aliter ut in dicto. c. ad hec. et c. singula. lxxviii. diffinitio. ita et corpus totum necessitate instante et non aliter debet fungi officio capitis sicut enim est uidere in episcopo et capitulo qui faciunt vnum corpus et in c. nouit. et in c. quanto. de his que sunt a prela. et mortuo capite fungitur corpus id est capitulum ipsius potestatem in necessarijs et non aliter et hoc sufficient. Et potest addere ad predicta mortua que faciebat hodie per collegio cardinalium an succederet vacante sede. quod vide per glo. in c. vno de scismati. li. vi. Sed contra cardinalium collegium emanauit hodie cle. preallegata. ne romani. de elec. que notabiliter limitat per ea que supra dixi respectu concilij generalis. ad predicta vide glo. no. in c. de ne romani. de elec. in ver. non consonam. que dicit q. vicarius fuit solum Petrus et successoribus datus. et si uiceremus contrarium sequeretur absurditas q. non esset necessarium papam eligi sed penes alios resideret plenaria potestas. Ad quintum dubium et ultimum nunquid ualuerit dicta electio facta per concilium reluctantes cardinalibus. Et uidetur primo q. sicut constitutio prouidens in casu mortis non debet extendi ad alium uacandi modum ut in c. susceptum. de rescript. lib. vi. maxime quando uenit correctiue ad ias antiquum cum non debeat extendi iuris correctio etiam similitudine rationis ut in regula. que a iure exorbitant. de regul. iur. libro. vi. et in l. quod contra. ff. de legibus. no. Bar. in auc. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. c. in nomine domini. xlii. diffinitio. c. licet. de electio. et communiter alia iura q. dant eligendi papam potestatem cardinalibus loquuntur ecclesie vacante per mortem pape ergo non sunt extendenda ad hunc casum nostrum in quo uocabat papatus per dispositiones et sic in casu non prouiso remanebunt iura antiqua fm q. potestas eligendi papam consistit penes concilium generale: ut in c. si transitus lxxviii. diffinitio. c. i. xli. diffinitio. c. i. vbi ter. no. dicit q. omnes apostoli de nouo eligerunt Petrum in pontificem et in eorum caput. Et hanc formam suis successoribus et reliquis episcopis tenendam tradiderunt Et sic episcopi qui succedunt in locum apostolorum. vi. q. i. videntes. xli. diffinitio. in nouo. lxxviii. diffinitio. legimus. Habent eligere personam et ordinationem etiam apostolorum. Et ipsi enim constituit concilium ut supra dixi in precedenti dubio. Et pro hoc. l. precipimus. in fi. c. de appellatio. Ubi dicitur quod a iure antiquo non est recedendum nisi quatenus reperitur in nouo. Secundo pro hac parte uidetur ter. in c. si duo lxxviii. diffinitio. vbi electis illis duobus qui contendebant de

papatu dicitur quille erat in sede apostolica permansurus quem notat numerus clericorum noua ordinatione binum iudicium et vniuersitatem consensu eligerit que verba proprie adaptatur ad concilium generale non representet vniuersitatem clericorum si cut prestantiores ciuitatis et rectores representant ipsam ciuitatis vniuersitatem. l.ij. C. de iuramento calunie. facit qd no. Innocen. in c. si de maio. et obedi. ite intellectus ad illum tex. tamq iuribus antiquis consonus recipiendus est argumentum regule inspi- cimus in obscuris de reg. iur. lib. vi. **T**ertio probatur sic uacate ecclesia potestas residet in habitu in actu penes concilium velle eligere per ea que dixi plene in primo dubio et penul. ergo potuit concilium velle eligere etiam in casu cardinalibus concessio et ma- gime qd casus iste non fuit priuilegius et rogatus per papaz cu car- dinalibus dedit potestatem eligendi. Non enim cogitauit papa ad casum quo concilium esset congregatum tempore vacationis sz potius videt cogitasse difficultatem que erat in congregando co- cilium cum interim multa possunt ecclesie vacanti imminere pericu- la pro hoc tex. in d. ca. in nomine dñi in prin. constitutio autem non extenditur ad causam verisimiliter non cogitata pro hoc tex. no. in l. si hominem. ff. in adu. l. i. c. u. olim de re iudi. **Q**uarto ad dicto. c. si quis pecunia. l. x. i. vbi dicitur qd si quis sine concor- dia canonica electione cardinalium et sequentium religiosorum clericorum fuit apostolicus sed intronatus non apostolicus. sed apostolicus. Et sic probatur quod electio pape non spectat ad solos cardinales vbi sunt alij valentes eligere puta episco- porum concilium. Nam ipsi dicuntur religiosi. in c. ex multa de voto. **A**d solutionem omnis argumentis pro contraria parte de- scendo ad alia quonia satis apparebunt ex his que satis in solu- tione submittam credo equidem electione de qua in themate no ualuisse et generaliter arbitror electionem summi pontificis specta- re ad dominos cardinales siue ecclesia romana uacet siue per re- nunciationem siue per depositionem hoc modo probo per cle. ne roma- ni de elec. iuncta glo. que est super uerbo moriente ibi enim dispo- nitur de electione pape certo scienda in casu mortis et glo. ibi dicit idem est de papa cedente naz tunc quo ad sedem censet mortuus. vij. dist. in quibus eadem est ratio in casu succe- sionis scilicet fauorem ecclesie et cum esset ambitio dicitur cessare contrarium. c. susceptus. de rescriptis lib. vi. Ita dico in propo- sito ad fauorem ecclesie uniuersalis fuit iductum et electio spectat ad cardinales semper faciliorem expeditionem ut in dicto. cap. in nomine domini et cessat hoc casu ambitio. debet essiam idem ius in alio modo vocandi et pro hoc facit. c. in nomine domini vbi tex. non fundat se super morte sed narratiue de ea facit memoriam et habuit respectum ad id quod communiter accidit et ut dixi satis ui- detur mortuus quo ad ecclesiam ille qui renunciat uel deponitur. **S**ecundo principaliter adduco theoricam. Sy. in l. ex ca. s. insulam. ff. de ver. obli. quam sequitur Bal. in l. deo nobis. C. de episco. et cle. et sentit. Bar. et dicit qd ubi mors civilis operat oem effectum quem mors naturalis disposuit in morte habet locum in morte civilis quod videtur pbare in d. l. deo nobis. et l. iter dicit ff. de condi. et demon. et in l. actione. §. publicationem. ff. pro so. et in multis alijs similibus et quaquam. Jo. an. non approbet illa opi. aperte in c. cu. si. de conuersione vbi tractat hunc articulum in- ferendo opi. contrarias cum eaz aperte uidetur probare in dicta cle. ne romani. In glo. sua supra allega. **T**ertio faciunt iura vi- cetia ex idempnitatem rationis dispositionem extendi in c. cum dile- cta de confir. vti. vel inu. et in l. no possunt. ff. de legibus et quod plus est hoc procedit etiam in dispositione penali. ut est tex. nota. in l. i. ad turpil. facit. c. si postqua de elec. li. vi. in si. et per glo. in c. i. de tempo ordi. li. vi. et in cle. de electio. no enim apparet aliqua ratio specialis quare electio debet spectare magis ad cardinales in casu uacationis per mortem quaz per renunciationem vel de- positionem. **Q**uarto facit sicut enim inferiores eligunt pre- latum in omni casu uacationis ita et cardinalium collegium cum faciant unum corpus cum papa et sint pars sui corporis bene fa- cit. c. per uenerabilem qui si sint legiti. ver. rationibus. et in c. fun- dameta de elec. li. vi. no obstant contraria. Et primo ad primu di- cedum qd procedat in ambiosis et odiois sed concessio facta car- dinalibus fauorabilis et in fauorem ecclesie facta ut citius fiat p- uisio. Ideo debet reputari fauorabilis licet afferat per iudicium co- cilio reputatur enim constitutio fauorabilis vel odiosa ab eo qd principaliter intenditur ut legitur in no. in l. exceptione. ff. de co- di. inde. et per glo. in c. faciant. et in c. si de elec. no obstat qd per hoc inducat legum correctio quia ius abrogatum no debet extendi ad correctione alterius iuris per idempnitatem rationis sed ius derogatum bene extenditur et in veritate potest dici qd no est ex- tēo sed potius venit ex mente. unde declaratur potius mens opti- tūentis ex idempnitatem rationis: ut sentit glo. no. in dicto. cap. i. de

tempo. ord. lib. vi. et plene per Bar. in l. si constante. vij. et. q. ff. solu. matri. non obstat fm argumentum de ca. si duo. qz debet in- telligi. aut qd loquatur antequam potestas translata esset in car- dinales. aut de collegio cardinalium nam ipsi faciunt vniuersita- tem seu collegium: ut in cle. ne romani. et qd ibi no. de elect. et per glo. magnam. c. vno de scissinari. li. vi. et pro hoc qd ibi non fuit fa- cta aliqua dispositio sed fuerunt electi illi qui uel de facto intruserat in papatu. Non obstat secundum argu. qz vt plene dixi in prece- denti dubio concilium non debet se impedire de pertinētibus ad papam nisi ubi necessitas urget non potest tollere constitutōem pape: ut in c. significasti. de elec. cum per cardinales possit prou- deri vacationi et facilius quam per concilium et hoc vide pleni⁹ in dubio precedenti. Non obstat vltimum cōtrarium de. c. si trāst- tus. nam religiosi vocantur ad consensum electionis facte et non faciendū deinde debet reduci ad terminos. c. in nomine domini. Et hec sufficiant ad laudem totius celestis curie.

Disputata fuerunt hec dubia per dominū Nicolauz de Si- cilia abbatem monasterij. et decretorum doctorem Senis legē- tem. Anno domini. M. cccc. xxvi. in ecclesia sancti Marci et ad- vtranz partem dubiorum summe respondit vir notabilis et ma- gne scientie dominus Robertus de calcantibus de florentia.

Tante statuto **L**ondito in italia phibete minores rrv. an. obligari sine certa solennitate obseruata qz postposito eodem statuto posito qd contractus ipso in quibus reperirentur minores obligati sunt ficti- cij et simulati et pro ficticijs et simulatis habeatur tunc valet iuramentum super eis prestitum et. Quidā minor an- solennitate per statutum requisita post habita contrahendo se obligauit ac iureiurando firmavit omnia et singula in instrumē- to contenta esse vera et non venire contra obseruare et in nul- lo contrahere vel contrahendo. Item tps cursu dispositio- ne dicti statuti moto allegando insuper veram simulationem cō- tractus nullo preterito iuramenti absolutione obtemperat inuenerit contrario aduersario reluctantē et exipiente ipso resistentē iura- mento qd minime audiendus ac iudicis ecclesiastici patrocinio in- uocato pro obseruantia dicti iuramenti. **E**x quo themate ut la- tius tribuat copia disputandi et quotidianas difficultates enu- merandi. nunquid stante dicto statuto in terminis predictis ve- ra simulatione contractus aliter non probata iuramentum neces- sario sit obseruandum posito qd statutum in terminis iuramentū impediatur probabiliter habitari potest ad materiam ampliandā. Quid si statutus simpliciter prohibeat minores sine certa solem- nitate obligari qua cessante decernat ipsos contractus irritos et inanes maxime annullando iuramentum prestitum in oppositū aliter simulatione contractus non presumet semper posito in ca- sibus predictis iuramenti vinculo an saltem veram simulationem practus allegando sit audiendus absolutione a iuramento pus non obtemperat an stante obligatione iuramenti omni casu predicto saltem petendo iuramenti absolutionem a iudice ecclesiastico sit audiendus aduersa non ob. in processu horum dubiorum hunc ordinem seruabo. Nam propter nimiam communionem que est inter primum et secundū vbi dixi et infra dicendis apparebit: instā- bo simul circa ea inducendo. **P**rimo septem motiua ad partem negatiuam. Secundo totidem ad partem affirmatiuam et com- munitate annectam solutionem antequam faciam transitum ad tertium. et deinde arguam ad vtrāqz partem tertij dubij et ibi sol- nam et sic deum expedio quartū. **E**lenio igitur ad primū du- bium et secundum videt qd iuramentū non sit obligatoriu. Nam ex quo lex dirigit preceptum et pbationem ad personaz prout facit qd illa que ligat ptranenientes ad pactum. Mā non obediēs su- periori peccat mortaliter in c. ij. de maio. et obe. etiā si superior lai- cus sit in c. qui resistit. et c. iulian⁹. et q. iij. et c. duo sunt. et vi. dist. i. et ibi dicitur loci ex illius loci ceteri bz in l. oēs populi. ff. de iur. et iur. et i. d. ius civile. ergo iuramentū no est obseruandū cū sine pecca- to mortali fuari non pōt. perseveratio enim in actu contra legis pcepta est nutritiva peccati iam omissi. et sic no bz iam compelli ad obseruatiā iuramenti ne cogat persistere in peccato p hoc facit qd ille cui phibent bona sua alienare. et alijs obligare pōt eqpa- rari illi cui interdicit administratio bonoz. vñ sicut ille no alienat nec v3 ptract⁹. l. i. si. ff. de ver. ob. nec iuramentū put ibi no. bar. qz deficiūt comites hēre bz iuramentū et deficiunt boni mores. ut ibi dicit Bar. fuisse conclusum per valentē canonistā et sic sepius cōsultuisse. ergo idē in casu nro. **C**oncludit ergo ptractum pdi- citi cui bonis ē interdicit iuramentū nō firmari. adde qd idē tenuit Sre. de senio filio. xxx. et bal. i. l. q. bz. ff. de tute. Bal. et ang. post

Bar. in l. i. si cui bonis. ff. de ver. ob. et Ange. in l. si qz pro eo. ff. de fi- deius. et Bal. in l. i. de sacrosan. ecc. in lec. i. quarta col. et l. i. l. x. q. C. de rescin. ven. et in l. i. ff. de curat. fur. vbi hanc conclusionē mul- tum pulchre limitauit et pro ista multa possent adduci sed cōtra- riu tenuit Anto. de bu. et Inno. in c. cū ptingat de iureiu. et L. o. romani. in d. l. i. si. C. Secundo ad idem sic vbi quqz leg. resis- tit ptractanti ex tali cōtractu lege resistentē inito nō nascitur obli- gatio nec naturalis nec civilis. ut in l. cum lex. ff. de fideius. et in l. nō dubiū. C. de legibus regula qd contra iuramentum et regula qd contra ius: de re. iur. lib. vi. L. x. ergo cōtractus sit nullus omni respectu nullo mō pōt cōfirmari per iuramentū esset enim impos- sibilis cōtrariatio nisi psupponam⁹ aliqd subiectū cōfirmādum de electi. auditus facit. c. ad dissoluendū. de despo. impu. et Inno. l. i. cū dilectus. de elec. per eundē in c. prudentia. de offi. dele. vbi dicit qd actus null⁹ ex defectu solennitatis non pōt confirmari nisi act⁹ ex sola voluntate pdeat pfirmatiā. l. ad optio. ff. de adop. facit. iij. q. v. hoc qd ppe et tunc plenitudo ptiatis illū actū cōfirmat. Lū er- go in casu nro ptractus sit prius nullus nec depēdeat a volūta- te ptractantis nō pōt iuramentū cōtrahentis cōfirmari: nec iuramē- tū videt aliqd vinculu hēre cū sit prestitum superuenientiā et super actū nō depēdeat a ptiatē iurātis de fo. comp. si diligēt et in regula accessoriū de re. iur. li. vi. imo ex ppe dicit lex qd iuramentū iterpositū ptra legē nō t3. l. iur. i. gētiū. §. vlti. et l. i. ff. de pac. Inno. l. i. c. pleri- qz de pac. vbi allegat illaz. l. et in l. nō dubiū. C. de legib⁹. **T**er- tio cū minor ptractat qd n. legē ptiat moribus abutitur. ff. de iust. et iur. l. veluti et l. iusticia. §. pcepta ergo tale statutu habet tanq obligatoriu reprobatoz: ut in regula nō est obligatoriu de reg. iur. li. vi. **Q**uarto statutu contractū istū et simulatū et annullat ipsum iuramentū nō pōt ex cā fieri et in hoc lex civilis bz ptiat3 apostolici: ad hoc tex. et glo. in l. adigere. §. quia de iurepa. et in l. si qz inq. l. i. de leg. i. et l. v. iureiu. ff. de ope. lib. nā et princeps pōt interpretari et addere ex cā ad ius diuinū sicut in illo in ore duoz bz uel triū stat omne uerbu et cum lex civilis in testamēto requirit se- ptem testes adeo qd vno deficiente corruit totū instrumētū alias testm in l. i. si unus. C. de testa. et in donatōe cā mortis requiruntur qnqz testes. l. i. C. de dona. cā mor. facit. iij. q. iij. p. ff. l. et qd no. l. i. ff. C. si contra ius vel vti. pub. et p Inno. in c. que in ecclesiis bz consti. nam et statuit ius civile sup uoto. l. i. ff. de pollic. **Q**uin- to cum lex statuit psumat contractum simulatū et ficticiū qd potest. l. qui ad certū. ff. loca. et C. de dona. ante nup. auten. sz iā necesse facit. c. is qui fidem de spon. c. ad nram de empt. et vendi. c. illo nos de pigno. et l. testamētū. ff. de proba. et l. omnes. §. lucius que in frau. creditō. ergo iuramentū super tali cōtractu prestitum nō est obligatoriu ad hoc glo. in l. iij. C. plus valere qd agit nam tantū operat fictio in casu ficto quantum veritas in casu vero ut in iure prealle. et in l. iij. §. ait pretor. ff. de nego. gest. **S**exto ar- guitur sic ad hoc vt iuramentū sit licitum bz habere tres comites videlicet iudiciū veritatē et iusticiā et si ista deficiant nō iuramen- tum sz periuriū est censendum. xxi. q. ij. animaduertendū. et in c. et s. rps de iureiuran. sed in casu nostro nō habuit hos comites cum fuerit interpositū cōtra legē superioris et in casu ficto et simulato et a lege dānato et sic nō habuit veritates nec discretionē nec iusti- ciaz ergo nec inducit vinculum. **C** Septimo et vltimo instatur solennitates sunt introducte in fauorem publicū siue intelligim⁹ de solennitate probatoria siue formali hinc est qd priuatus nō pōt eis renūciare. ut in c. si de re. iudi. li. vi. C. de testa. l. antequi. C. ad velle. et c. quia propter de ele. ergo nec iuramentū remitti potest quia pacto et iuramento priuato ius publicū remitti non potest de fo. competent. si diligēt et in l. ius publicū. ff. de pact. **E**n- contrariuz deducuntur multa alia argumēta. et primo: naz sicut statutum prohibet hunc minoz sine facta certa solennitate. ut. C. de predi. m. nō ali. per totū. et tamen si in alienatōe interuenit qd. cūqz nō sortiet solennitas a lege requisita tenet alienatio et sic iura- mentū contra legem prestitum est obseruandū in auten. sacramē- ta puberuz. C. si aduer. ven. sicut etia3 prohibetur alienatio fundi dotalis. C. de rei vgo. act. l. rerum in presenti. §. cū autē hypothe- cam. ff. de fun. do. per totum et etiam res donata propter nuptias vt in auten. siue a me. ad velle. et tñ multipliciter mulier compel- litur in casu seruare iuramentū vt in c. u3 contingat de iureiu. et ca. licet eo. titu. lib. vi. **E**t qz seruatur in pacto de non succedē- do quod reprobatur a iure. l. pactum. de colla. et tamen iuramen- to firmatur: vt in capitulo quamuis de pact. in. vi. sed aliud vi- detur sentire et minus bene glo. iuris civilis vt dicta. l. pactum et et l. rerum in presenti. §. et cū a me. **S**ecundo iuramentū tam- quaz spirituale non subiecit dispositioni laicoruz spectat enim ad forum ecclesiasticum discernere valeat vel non vt in capitulo venerabilem de elec. et in c. nouit de iudi. et ca. tua de ordi. cog. et in ca. latoz. in si. qui si sint legi. ergo statutu pdictū respectu iura-

mentū nō potest statuere vel presumere. ergo iuramentū non re- probatū lege canonica neqz diuina necessario est obseruandū vt in c. si vero. et in c. et si christus. de iureiu. **T**ertio nō bz admit- ti indirecte qd directa via prohibetur. vt in c. tue. de pcurato. et i. c. u3 quid. de re. iur. lib. vi. Sed directe non potest ius civile seu laici se impedire iuramento seu alia re spirituali. ut in c. decerni- mus. de iudi. et in c. bene quidē. l. x. q. i. di. ergo nec indirecte de- bet eis permitti quod esset si statuta phibētia vel presumentia functionem impediret vt cnerarent iures iuramenti. **Q**uar- to iuramentū principaliter dirigitur in deū et sibi queritur princi- palis oblatio. vt in c. debitor. et in d. c. et si christus. nō potest im- pedire nec tolli per eundem nec eius vicarium in spiritualibus ex causa tñ nō aliter. vt in predicto. c. nouit. de iudi. et qd legit et no. in c. auctoritatē. et v. q. vij. et per glo. in c. cū pater. s. de renūci. c. si is qui. xxi. q. iij. **Q**uinto in spiritualibus inspicimus potius veritatē quā fictionem. vt no. Archidiacono. in c. vñico de voto. lib. vi. Cum ergo minor iste ex iuramento suo vere ageret se obligare deo non debemus attendere fictionē statuti et hominū statuētium deus enim cor respicit et id qd interius agitur nō qd per homines fingere presumit. xxi. q. iij. si quis inuenit. vt in c. cū eterni. de re iudi. li. vi. et in c. vt nostrū vt ecclesia. benefi. **S**exto per iurius via aperiri nō bz in c. u3 ptingat de iureiu. et c. clericos. de colla. cle. et in l. i. C. de iudi. et in cōcernētibus periculū anime presumi- mus in parte tutiorē vt no. in c. vñico. de lru. et c. iuuuenis. de spō. sed tenēdo qd iuramentū nō valeat in casu pdicto aperitur via p iurijs: et qnqz periuriū pmittit. cessante uera simulatōe ptractus ergo debemus in parte tutiorē inclinare et iuramentū valeat nec p- sumet simulatōe nec veritate cessante iuramentū sine causa euitat. **S**eptimo et vltimo arguitur. qd. vñicoz licet renūciari iuri et fauori pro se introducto. vt in c. ad apostolicā. de regul. et in l. si qz i cōscribēdo. C. de pac. maxime cū interpositōe iuramenti. vt in c. cū ptingat. de iureiurā. et in c. ij. de pac. li. vi. sed hoc statutu et similes dispositiōes emanāt in fauore minoz: ut de se patet et sentit Bar. in l. si quis p eo. ff. de fideius. et Sy. in regula. nō est obligatorium de reg. iur. li. vi. ergo saltē cū iuramento licuit renūciare. **A**d so- lutionē horz duoz dubioz pdefendēda. christieiusqz matris nec- non Agathe gloriose patrone mee nobis inuocatis. **P**rimo reci- tabo opi. principales quas in iure reperio. Secundo subnectā qd i- genio meo breuiter videt. Et pmo. b. Jac. de bel. tā in filiofa. quā in minore. phibito ptractere sine certa solennitate disputauit qdē quid iuris si ptractat cū iuramento nō fuata solennitate statuti. et cō- cludit in filiofa. qd vñico casu iuramentū nō dat robur actui tñ qz ē accessoriu ad ptractū nullū ergo nullū valeat. in l. nō dubiū. C. de legi. tñ qz ptra bonos mores. nā tales ptractus pbent cām depre- cādi parētes: et peccādi. l. i. ad macedo. et in regula nō ē obligato- riū. de reg. iur. li. vi. ergo et. **D**e minore dicit idē de iure civilis. sed de iure canonico dicit eū obligari per iura vulgaris iuris canonici et in hoc residet et incipit qd lege perulina cauet. de qua i addit. Spe. in ti. de sen. et de his qd ipam secunt. §. cū aut. de resti. in iteg. §. i. p. finē. l. colū. do. Bar. tāgit in aut. sacramēta puber. C. si aduersus vē. et latins in l. si qz p eo. ff. de fideius. et l. i. si his cui bo- nis. ff. de ver. ob. et l. i. ff. et auger⁹. ff. ad l. fal. et plene i repetitōe. l. oēs populi. ff. de iusti. et iure. et tādē videt pcludere. Aut lex diri- git verba phibētia i psonā et tunc nec ptract⁹ v3 ptra legē seu sta- tutū vel iuramentū qz peccat viuēdo ptra legē superioris. vt plene tēti3 i articulis pmo loco factis etiā si aliqd nō fingat. Aut verba pferunt ad rē et nō ad psonā: vt qd dñ. qd bōa minoris si pnt aliena- ri et tñ si lex etiā nihil psumit et ptractū v3 iuramentū etiā si sta- tutū ex ppe annullat iuramentū. ar. c. cū ptingat. de iureiurā. et i. auc. sacramēta puber. sec⁹ si dicat i statuto qd nō alit ptractes presu- mat dolo et fraude iducēs ad ptractēdū. ut. C. Ange. simplici- sequit illā distinctionē Bar. an verba dirigant i rē an i psonā: et p- mo casu valeat iuramentū. Secundo nō. et ita psumit i quodā cōsi- lio qd incipit. dñe katherine. do. Bal. tāgit i auc. sacramēta puber. rti. C. si aduer. vē. et dñ. qd etiā statuta si nō fingant doli et simula- tionē tñ si habēt rationē et equitatē puta qz malitia hominū ill⁹ loci erat multū propra ad decipiēdū minores. talia statuta anul- lata iuramentū valet nec iuramentū ē obligatoriu. nā cū habeant equitatē et rationē naturalē nō possunt dici iura cōtraria. Satet tñ bonā esse cautela qd in multis locis fuat vt cōtractus ptra sta- tuta gesti psumant dolo extorti ius metu et. **C** et qz idē Bal. l. i. nō dubiū. C. de legi. in pe. col. videt tradere aliā theoricā. dñ. eniz de iure canonico esse dicēdū qd si iterdē tollit cām phibitionis iuris fictiōe: tñc fuādū ē iuramentū: verbi gratia si causa phibitio- nis sit minor etas iuramentū fingit maiorē et ideo tenet cōtractus secus si nō tollit cām phibitōis. **E**xemplū statutu phibet minores cōtrahere qz fingit doli: certe fm illud iuramentū non tollit cām- boli presumpti et ideo nihil operatur iuramentū ar. de leg. i. si quis b ij

inquisitionis. s. si tunc igitur operatur iuramentum quantum potest operari in causa et non plus. nec obstat fm cum. c. ij. de pact. li. vi. q. ibi causa prohibitionis erat de iusticia postiva et mutabili et si de iusticia immutabili et si ibi iuramentum potest operari. Illa autem est inmutabilis cum transgressio non inducit peccatum de iure diuini no illa vero iusticia immutabilis cuius transgressio inducit peccatum q. ius diuini est inmutabile et in hoc fundatur fm cum. c. no est obligatorium de re. i. li. vi. hec sunt vera quando agitur de efficacia iuramenti iurantibus. sed quando prohibito pernitit alius q. iuramentum iuramentum vnius alij obesse non potest ut no. C. de bo. que. li. i. si. filij. aut. C. Ex predictis breuiter colligitur qd aut iuratur contra ius tertij. primo casu aut ratio pro prohibitionis fundatur super equitate naturali et no ualet iuramentum aut si datur super quadam equitate postiva et tunc ualet iuramentum. C. Tertio casu non ualet iuramentum que omnia dicit bene notanda ad. ca. debitoribus de iure iura. Respondeo q. iuramentum super iuris est phibitum in altero extremo. fm recipiente sed non est prohibitus in promittente ideo promittens debet obseruare iuramentum non in fauore habens respectum ad diuini nominis quia deo iuratur potest tamen peti absolutio in. c. i. in eor. per. Bal. in dicta. l. no dubij et demum per eum in. l. i. C. de no. nu. pe. et in. l. pact. q. dotali. C. de colla. et in. l. i. seius et augerius. ff. ad. l. fal. C. Frede. de Senis consilio. c. cl. v. alias. iiii. in simili. q. non videtur facere differentiam an statutum dirigat verba prohibitionis ad rez an ad psonam. imo omni casu sentit q. agens contra statutum est transgressor legis et concludit q. iuramentum est obligatorium licet dicat contrahentem secum teneri ad relationem iuramenti de quo tamen. i. dicit in penul. dubio sed tamen nihil attigit. ibi q. statutum presunt dolum siue simulationem. sentit tamen contra illam distinctionem Bar. et idem do. pe. de anca. in repetitione. c. canonum. de consi. dicit. enim hanc distinctionem esse verbalem q. statutum annullando contractum satis videtur prohibere contrahentibus ne attenteptem contrahere. c. q. ptra iura de re. i. li. vi. et verba collata in rem concernunt potius personam q. res. c. tanta de exce. prela et no refert cum quo quis loquatur in. l. cum pater. s. donatio. de lega. iij. unde concludit argu. obligatorium siue cernat rez siue personam non tñ attingit expresse quando statutum presunt dolum seu simulationem vel metuz uel quid simile. sed satis videtur sequi Bal. in dicta autenti. sacramenta puberum. ex causa et iuste valeat tunc statutum reprobat iuramentum. Et idē do. card. na. refert in hoc ultimo se consuluisse in. c. iij. contingat quia statutum potest presumere dolum siue aliam iustam causam. et q. tunc contrahens satis uidetur in dolo ar. c. qui contra iura mercatur de re. i. li. vi. et Jo. de lig. et dñs eps Vincen. valentissimus canonista etia reprobat illam distinctionem Bar. in prealle. c. cu contingat predicta ratio q. q. lex prohibeat simpliciter tamen contrahens transgreditur legem. licet uerba no dirigantur ad personam dicta. l. non dubium. nec esse verum fm Jo. de lig. q. quilibet faciens contra legem peccat mortaliter etiam si lex sit prohibitoria nisi sit contra perpetua phibitione cu alias lex in casibus permittit et sic no potest esse mortale. C. Bo. anto. de bu. in. d. c. cum contingat spreta illa distinctione Bar. concludit q. statutum habens fundamentum solum fauore illius qui iurat q. iuramentum semper obligat etiam si in consequentia remotas adit prohibitioni fauor publicus vel utiqz liberi procreatur vel q. ciues diuites maneat locupletes et no depauperentur ex iniquitatem preceptum dirigatur ad personam fauore persone preceptum sapit naturam consilij. ff. mandati. l. i. et in. l. cu pater. s. mandato de leg. i. l. i. i. i. in pñ. ff. de cōdi. et demon. cu alijs similibus pro hoc quia precepta intelligunt fm naturam materie subiecte. xi. q. iij. rogo. Unde fm euz talia iuramenta sunt seruanda nisi lex statuendo in phibendo hz ad aliud q. ad fauorem et fragilitate iurantis dñ tamē iuras sit boli capax de delic. pue. c. i. et. i. et hoc putat verum etia si statuta annullent iuramenta vel prohibeat q. prohibere iuramenta no spectat ad iudicē secularē nec ad legē ciuilem pro hoc quod no. Post. in. c. que admodum de iure iur. cu fred. in loco prealle. Idē dicit si annulla ret infra vel fraudez presumet alia no apparente ca presumē di vñ poneret penas vñ debet ad tractu q. oia talia infringi possent ad excludēdū iuramentale obligatores via indirecta vel directa fieri no potest ptra regulā cu quid de re. i. li. vi. et in. c. quāto d. pñ. nec obstat fm euz qd dicitur de voto in. l. i. ff. de polli. q. non valet leges iniquitatem infringunt totū ad h. qd no. glo. in. c. mulier. xx. q. i. q. qd scribit Fred. pñ. i. i. i. hoc intelligit fm nota. p. Jmo. et per hoc puto q. alio extrinsece no accedente iuramentum obliget prodigūz vñ tñ sit sensus capax quicquid senserit. Fred. in consilio. xxx. et Bar. in. l. i. is cui. ff. de verbo. obli. ad hoc q. in dicta lis cui. et ex dicto obligatur ut ibi no. ergo ex iuramento de pe-

lic. pue. ca. i. et. i. non obstat q. interdicta sit ei administratio. nec per hoc interdictum est iuramentum nec interdicti potest obstat q. lex equiparat eū furiofo. q. non attendit in hoc equiparatio legis et q. totū sit fauore suo. nec obstat q. legis resistentia impediat naturalem obligatoem. ff. de fidei iur. l. cu. et. i. in. l. i. no sorem. s. i. ff. de cōdi. indebi. pari ergo ratione iuramentum. vt. xij. q. vlti. iuramentum. q. illud verum quādo illi prohibitioni consonat ius diuini vt in locis prealle. C. Jte licet potest infringere naturalem in quātum obligatur parti et etia iuramentalem quo ad obligationē secundariā que dirigatur in partes non tamen infringit nec infringere potest obligationē iuramenti in quātum prius dirigatur in deū. nec in hoc tunc sunt paria simplex loquela et iuramentum: q. iuramentum principaliter in deum dirigatur: loquela in partē quo ad eius cōmodū lex potuit obligationē impedire ad hoc. c. debitoribus prealle. et sic aperte concludit do. Anto. q. tunc in primo dubio quando lex presunt dolum seu fictionē habuit verissimā cām prohibēdi si secus fecerit mere fauore minoris. hec sunt principales opi. quas in materia reperio. C. Mūc ne captiuū intellectū subiiciā quid in his dubijs sentio. Unde meliori iudicio semp saluo cui me semp subijcio sic puto distinguendū. q. aut statutū sine aliqua psumptione fraudis prohibet aliā obligationē seu aliū contractū etia annullando iuramentum: nisi tota solennitate seruata. vt in secundo dubio. Aut presunt fraudē volū: fictionē metuz vel quid simile. vt in pmo dubio. Primo casu dico iuramentum indistincte obseruandū: q. qd principaliter ipsius iuramentum statuta licet in psequentiā. et secundario pernit fauore publici siue verba statuti dirigant in personā: vt nullus minor se obliget et. siue dirigant in rez: vt q. res minoris non potest obligari nisi et. et p hoc. c. cu ptingat de iure iura. z. c. licet. eo. ti. li. vj. et in. c. iij. de pac. et. li. et in. c. iij. de iure iura. z. c. si aduer. vendi. nā in iuribus prealle. sit prohibitio fauore pñone principaliter: et secundario fauore publico. vt in iuribus preallegatis iuncta. l. i. ff. lo. ma. et no. Bar. in. l. i. si quis p eo. ff. de fidei iur. et. i. in regula iuris. no est obligatorium l. i. enim lex potuit quo ad pmodū subiecti et in cōmodū alterius impedire obligationē quatenus acquiri parti. no tñ potuit quatenus acquiri deo principaliter. et est in iuramento et hoc cuqz prestat in materia pcerne principaliter ipsum iuramentum. ad hoc qd no. in. c. no est. de voto. et in. c. et. i. p. de iure iura. z. in. c. si qd. xij. q. iij. ad hoc optime fac qd no. Jmo. in. c. iij. de reg. et tras. ad reli. ubi dicit q. in his spiritualibus ius naturale pferit positio. Unde pcludit quo ad offerendū filiū mort. nec est dñ inter pñz et matrē: facit. c. si annū. de iudi. li. vj. unde cum ptractus minoris habeat suū esse fm naturalem equitatē et fm ius gentium. vbi in ternenit iuramentū non est curandū de solennitate iuris ciuilibus obmissa. iuramentū enim supplet omnē defectū solennitatis a iure ciuili inductum. vt in. d. autē. sacramenta puberum. et per hoc vltimū contrariū factū ad partem negatiuam. procedit enim in solennitate inducta in fauore publici principaliter sed ista solennitas de qua in statuto fuit introducta in fauore minoris. vt probatur in simili in. c. i. sacramenta puber. alias autem iuramentū non valeret cuius contrariū ibi deciditur. ad idē quod no. glo. in. l. i. ff. de pñis minor. non ali. Ad predicta facit quod legitur. et no. in. l. i. C. de sacrosanc. eccle. In pcerneantibus enim animā attēdimus solennitatem iuramentūz. et non ius ciuile ut ibi no. in. c. relatum. de testamen. nec potuit lex ciuilibus expresse reprobare iuramentū etiam si minoris erant solitū tali iuramento decipi qd quid dicit Bal. in prealle. autē. sacramenta puberū. hoc non spectat ad legem ciuilem. sed ad papā spectat discernere inualiditatem vel validitatem iuramenti. Ad idē qd no. in. c. cu sit generale. de fo. cōpe. et per Jo. an. in. c. si eo. ti. li. vj. lxxvj. vbi si imperator. vbi expresse dicit q. in istis spiritualibus debet etia imperator habere recursū ad ecclesiā. et facit qd ponit Frede. pñ. lxxvj. vbi dicit. non valere statutū laicoy q. ex aliquo facto siue gesto pñfama mus contractū usurariū. puta si apparet solutio de minore pñtate quā contineatur in iuramento intelligatur contractus usura riu: q. nec tangit spiritualitatem. Idē non possunt laici sup hoc statuere in. c. si de re. eccle. no alienā. c. ecclesia sancte marie de cōsti. de ordi. cogni. tuā. cu si. facit etia qd no. Jo. an. in. c. statutūz. de here. li. vj. vbi pcludit simile statutū non valere etia respectu pñe. vt si imponat pena ptrahentī matrimonij sine consensu patrum. et dico in pposito q. licet per statutū laicoy prohibeatur cōtractus non tñ decerne inualiditas iuramenti. ex quo no prestat super re turpi qd no est de foro seculari sed ecclesiē. de iudi. c. nouit. nec in hoc hz auctoritatē apostolicā immo in hoc immitte ret falce in mensem alterius seu alienā nec deceptōe seu lesione ciu rantis curauit Imperator in. d. autē. sacramenta puber. nec papa in. c. iij. de pac. li. vi. et in. c. cu ptingat. Nam ppter fragilitatē seque et etatis. expostoz multis deceptionibus emanarūt illa iura in fa-

uorem minoris et mulieris. et tñ non resistunt iuramento. ff. ad vel. l. i. ubi dicitur q. pñtor in hoc fuit secutus equitatem naturales et tunc non resistit iuramento vt supz. nec etia placet dictū Bar. an verba pferant in rez vel in personam. q. dico q. semper intelligit collata in personā. si enim res prohibetur alienari ipsa persona prohibita uidet. q. res per se alienari no possunt. no. n. v. inspi et cu quo lex loquatur. sed in quē dispositionis effectus dirigatur vt dicit tex. in. l. i. cupretor. s. dona. ff. de lega. iij. pro hoc qd no. glo. in. l. i. C. ne fideius. do. denique dicit q. si quis prohibetur de re aliter prohibetur accipere ad hoc quod no. Bar. in. l. i. ff. de acceptil. et in. l. penul. C. de iure iur. Idem ergo et fortius dicendū si res prohibetur alienari quolibet persona intelligitur prohibita. Notarij ex seipso et alijs sub inuolutione verborum obripiūt iuramentum talia a minoribus et maxime feminis que no intelligunt quid agunt hec autem verba Bo. anto. que sunt elegatia et quotidiana in eo autem q. distinguunt intra maiorem et minorem quātum ad hunc casum ex toto non placent pñto enim quod etia maior poterit ptraenire quātūcuqz illa verba fuerint late concepta data lesione enormi vel enormissima. q. notarij hodie communi ter solent apponere illa verba ad maiore validitūne contractus contrahentes tñ putant illud esse verū precium rei nec putant in aliquo decipi. unde sicut possunt conuenire et petere saltem abolutionē si dolus interuenit ex proposito: argumento in predictis legibus creditor et in. l. ab audio ita q. dolus interuenit re ipsa equipatur enim dolus ex proposito. et dolus re ipsa. ut in. l. si quis cu aliter preallegat. et l. i. ff. de doli excep. et hoc verum nisi in alijs quibus circumstantiis contrahentem appareat voluisse vere illud in quo fuit lesus donare. et sic potest intelligi. l. i. si quis donato nis. ff. de contrahen. emptio. C. In dubio enim quantumcuqz propter illa verba late concepta non presumam animū bonā di sed potius apposta ex consuetudine notariorum apponentiū hec verba siue plus valeat siue non valet enim argumentum a cōmuniter accidentibus: ut in. c. i. de cle. non residen. et quod ibi nota. ad predicta facit dictum nota. Spec. de emptio. et vendi. s. nunc biduum verū. quid si venderes equum unde ponit questionem de illo qui vendit equum qui dolebat saluo quam quando erat calefactus inuendo et venditor dicit. Ego do tibi istum equū pro strabo gibbono roso. dolente spatulam et pro habere omnes magagnas nec uolo ex aliquo teneri an nihilominus teneatur si alias specificifice non proposuit: et concludit q. sic: q. uidetur fuisse deceptus emptor q. venditor falsitate dixerat in alijs expresse unde credit verissimiliter diuise falsum de morbo spatulari et sic dico ad propositum cu notarij cōtrahentes solent ad cautelam verba lata ponere excludentia omnia remedia certe in du bio iste no uidet donare vere uel pati omnē lesionem. C. Unde in simili si locus interdicitur ne in eo celebrentur clerici ibi existentes videtur interdictus in isto loco celebrari adeo q. si celebrant contra interdictū incurrunt irregularitatem. ut in. c. i. cui de sen ten. ex. com. lib. vi. et facit etia. c. quanto. de pñile. debemus enim capere effectum verborum. et non verba duntaxat. vt in. c. fina. de renuncia. lib. vi. et in. l. non dubium. C. de legibus. resistit enim legi qui resistit voluntati ordinatione legis vt. x. q. iij. qui resistit et in preallegata regula. fi. et quod no sit differentia probatur optime alia ratione. lex dirigat preceptum ad rem q. res minoris no alienetur sine iudicis decreto dicit lex q. est factum contra legis prohibitionem ut. l. non solum et. l. siquidem. et in. l. ad resolucendos. C. de predi. m. no ali. hinc est q. nulla ouitur obligatio nec naturalis nec ciuilibus. ut nota. Bar. in. l. i. cu lex de fidei iur. ergo minoris venditio sine iudicis decreto peccat mortaliter qui fuit transgressor legis et sic no tenetur ad obseruantiam iuramenti quod est falsum vt in autem. sacramenta puberum ad idem in. c. iij. de pact. lib. vi. vbi dicit q. lex ciuilibus improbat pactum factū a filia de contemptu. vi. nullum regressum habeat ad bona paterna. et probatur in. l. i. pactum. C. de colla. ergo filia pacifens venit contra ius ciuile et sic contra petitiū per superiorem et sic secundum Bar. tan quam peccans non deberet cōpelli ad obseruantiam iuramenti cuius contrarium aperte probatur in. l. i. ff. de dona. inter uirum et ygo. ne maritus et mulier mutuo amore se spoliēt donando et interpositum iuramentum contra prohibitionem superioris valet. vt ipse Bar. nota. in. l. seius et augerius. ff. ad. l. falci. et Buil. de cu. in. l. sed si possessor. s. item si iurauero. ff. de iure iura. et ca noniste in dicto capitulo cum contingat. C. Item ad hoc optime tex. in. l. i. qui contra senatusconsultum. ff. de fidei iur. m. vbi dicitur q. mutuanis filiofanni. facit contra senatusconsultum: et tamē verba senatusconsulti macedoniani no diriguntur preceptiue sed phibit ad personam: sed tamen dicitur q. illi non detur actio ut in. l. i. ff. ad macedo. ergo aperte patet q. ex quo simpliciter aliquid prohibetur ne fiat satis videtur prohibita persona ne fiat

et si facit dicitur facere contra legem etia si prohibetur bare ergo filius. phibet accipere. vt in simili not. glo. in prealle. Rub. C. ne fide. do. den. et tñ si minor accipit et iurat obligat iuramento. vt ipse met. Bar. voluit. in. l. si quis p eo. s. sic clude quo. d. c. cum contingat. pcedit generaliter vt ex quo lex aliquid phibet principaliter fauore persone iurantis iuramentū in contrariū pñstitus est obseruandū ex quo non imminet peccatū nec est contra bonos mores. unde dico q. si iste de cuius fauore principaliter tractat iurauerit no peccat: et si in aliquo peccauerit iuratio no tñ peccat obseruando immo peccat ptrauentionē. Idemū q. no peccauerit iurando probat: q. cu lex prohibuerit principaliter in fauorem persone et eius cōmodum non intendit ipsaz personā illaqueare transgressione ad peccatū sed potius ipsuz priuilegiare ne qd statutū est in fauore tendat in damnum. et delictum contra legem. quod fauore. C. de legibus et in regula. qd ob gratiā. de reg. iur. li. vi. Nam iuxta illud vulgare. cuiuslibet lz renūciare priuilegio suo. l. si quis. in cōtribendo. C. de pac. et in. c. q. i. ad apostolicā. de regula. vbi hoc optime probat iuncto principio. c. in rōe decidendi. hz ibi in principio dicit qd si potest fieri ante unius anni probationē regulariter institutio interdicit. et tñ ibi deciditur quando ante annum quis fuit admissus ad pñfessionē et efficaciter obligat q. vtriusqz recipiens et receptus videt renūciare fori suo alias fauori suo annus enim fuerat inductus ad fauore vtriusqz. et sic aperte probat illud. c. q. interdictio supioris emanata in fauore priuate persone potest is de cuius fauore agit licite et sine peccato renūciare. iuxta illud. qui non vult benedictionē elongabit ab ea ad idem optime. iij. dif. c. hoc et si legimus. vbi idem pbat. non enim debemus inspicere ad verba. le. an sit pceptiua vel phibitua quo ad effectū illa que inde ex transgressione. sed prima ad subiectā materiam. ad hoc cle. etui de paradiso. de ver. sig. et. l. di. humanū genus. et qd ibi no. glo. et in cle. i. de testi. et in. c. nā concupiscentiā. de cōsti. ex quo enim lex intēdit priuilegiare seu facere homines meliores licet vñ verbo pceptiuo vel imperatiuo non intēdit illaqueare ex transgressione in peccatū sed potius sapit in consiliū: qd hoc est de natura talis materie. vt no. in iuribus pñl. pro hoc qd no. Jmo. in. c. i. et de vi. et ho. cle. et glo. x. di. quis. et illud euangelicum vade et vende oia que habes et da paupibus. et illud omnia que vultis vt faciāt vobis hoies vos eadē faciatis illis. vt no. in c. humanū genus. p. cor. predictis. l. cum pater. s. mando. ff. de leg. iij. sed vbiqz superioris pceptū est fundatū super publica veritate seu animaz salute et bonis moribus. et tñ bene ptrafacies peccat mortaliter et ibi vñ intelligi. c. iij. de maio. et obe. et familia iura tam canonica quā ciuilia. Ad predicta bellissime adduco. tex. i. l. i. s. deinde querit. ff. de ope. no. nū. vbi not. vult tex. q. si post nouū opus nūciatum conueniat cu aduersario vt opus fiat: valet conuentio. et no. subijcit tex. nec periculum priuatorū iussu pretoris anteposito videatur in. l. aliud agebat pretor quā hoc vt contro uerfias eoz dirimat a quibus spote recesserit debet hoc ratum habere et. C. Ex quibus verbis singulariter probat q. licet pretor siue lex iubeat in fauore principaliter priuatorū possunt tamen partes de quaz fauore agitur licet puenire ne pacto aliquo inuoluntur et sic iussus ex se importat necessitatē vt in. l. i. ff. quod iussu tñ secus est si sit in fauorem priuato pñsentie et de cuius fauore principaliter agit. Ad idē adduco tex. in. l. iurigentium. s. i. pacificas. ff. de pac. vbi dicit tex. generaliter obseruandū vt in cōcernentibus rem familiarem valeat pactum vel pñtio. no obstante lege seu pñtis imperio secus si in respicientibus lesionem publicā. et sic pondera imperiū vt non necessitet seu illaqueat ad peccatū pñtē rem familiarem. ergo idē casu nostro dicendū qualitercuqz lex loquatur. ex quo principaliter pñtē minorē per que etia dicerem circūscripto iuramento valere contractum nisi statutū diceret ipsum contractū nullum. Adduco etiam tertio tex. in. l. i. ff. de fer. vbi tex. loquit per verba prohibitoria cōcernentia personā dicendo ne quis melius vindemiarumqz tpe aduersariuz cogat ad iudiciū venire. vt in oratione diui Marcii exprimit. q. occupati circa rez rusticā in forum compellendi non sunt: vt subiicit tex. q. si fecerit aduersariū accusari. et iste non opus possit tenet iudiciū. et tñ iste fecit contra preceptum legis quod secundario magis pcernebat utilitatem publicā quā in casu nostro. Jte vt vñ. s. posito q. in hoc reperiet aliqz pactum non tamen dñ permissi vt veniat ptra iuramentum. ex quo in eius obfuantia peccatum non nutritur ne itez peccet. et hoc probat aperte. rissime: lex diuina phibet iurare sup creatura. vt in. c. a. si xps. et si iurauit committere. xij. q. i. mouet. et preal. c. a. si xps. et nihilominus teneat obseruare istud iuramentū q. in eius obfuantia imminet peccatū. at in preal. c. mouet. et apertissime hoc ibi ptra regulam. do. Bar. Nam verba ista diriguntur ad personā vt patet in prealle. c. et si xps. ibi nolite iurare et. et tñ si iurant. l. commissum fuit